

**UCHWAŁA NR LVII/405/2022
RADY MIEJSKIEJ W SIANOWIE**

z dnia 21 grudnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sianów na lata
2023 - 2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2022 poz. 559 t.j. ze zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 2268 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sianów na lata 2023 – 2030 stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Sianowie

Janusz Machała

Załącznik do uchwały Nr LVII/405/2022
Rady Miejskiej w Sianowie
z dnia 21 grudnia 2022 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Gminie Sianów
na lata 2023 - 2030

Sianów, grudzień 2022

Sianów 14.12.2022

"Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Gminie Sianów na lata 2023-2030"
jest ciekawym i bardzo mądrym
z punktu widzenia naszego samorządu
dokumentem.

Z jednej strony diagnozuje wszystkie
obawy funkcjonariuszy naszej gminy,
z drugiej pokazuje możliwości i
proponuje działania dotyczące głównie,
choć nie tylko sfery społecznej.

Dziękuję autorem strategii za ich
cenne prace, innowacyjność i wieloletnie
poświęcenie dla trwania tego dokumentu!

Dziękuję też wszystkim, którzy mieli
wpływ na jego powstanie!

Wiem oczywiście, że "SRPS" przynosi AP
obopojemny dyktando uwzględniający
cenę i jakość Sianów.
Mam nadzieję, że...

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sianów na lata 2023 – 2030 powstała pod redakcją: Elżbiety Ałtyn i Roberta Suszczaka – MGOPS w Sianowie.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	6
Rozdział 1. REGULACJE PRAWNE	7
1.1 Podstawy prawne strategii	7
1.2 Zgodność strategii z dokumentami programowymi	8
Rozdział 2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	10
2.1 Położenie Gminy	10
2.2 Sytuacja demograficzna	13
2.3 Sytuacja gospodarcza	14
2.4 Infrastruktura (mieszkania, drogi, farmy wiatrowe, OZE)	18
2.5 Rolnictwo	20
2.6 System edukacji	22
2.7 Sytuacja finansowa	23
2.8 Kwestia dostępności	25
Rozdział 3. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	28
3.1 Bezpieczeństwo publiczne	28
3.1.1 Kierunki działań	30
3.2 Integracja społeczna (w tym sektor pozarządowy)	31
3.3 Kultura	33
3.4 Mieszkalnictwo (w tym zasoby komunalne)	39
3.5 Pomoc społeczna i usługi społeczne	41
3.5.1 Rodzina	42
3.5.2 Niepełnosprawność	43
3.5.3 Przemoc w rodzinie	46
3.5.4 Seniorzy	48
3.5.5 Bezdomność	51
3.6 Rynek pracy	52
3.7 Sport	56
3.8 Turystyka	61
3.8.1 Walory przyrodniczo-krajobrazowe	61
3.8.2 Zabytki	65
3.9 Zdrowie	67
Rozdział 4. ANALIZA	71

4.1	Analiza lęków, obaw i potrzeb społecznych.....	71
4.2	Analiza sytuacji kryzysowych.....	77
4.2.1	Kłęski żywiołowe i zdarzenia losowe.....	77
4.2.2	Analiza skutków pandemii COVID-19	77
4.2.3	Analiza skutków wybuchu wojny na Ukrainie	78
Rozdział 5. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE		80
5.1	Wizja i misja Gminy	80
5.2	Cele strategiczne i cele operacyjne	81
5.3	Oczekiwane efekty	82
Rozdział 6. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII.....		86
6.1	Ocena dotychczasowej strategii	86
6.2	System aktualizacji strategii	87
6.3	Założenia budżetowe.....	88
6.4	Monitoring.....	88
6.5	Ewaluacja	89
6.6	Słownik pojęć.....	89
6.7	PODSUMOWANIE	92

WYKAZ SKRÓTÓW

- UGiM – Urząd Gminy i Miasta w Sianowie
- GZK – Gminny Zakład Komunalny w Sianowie
- DKK – Dyskusyjny Klub Książki
- MSWiA – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
- MRiPS – Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
- UE – Unia Europejska
- OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
- ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych
- KRUS - Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
- PP – Posterunek Policji
- ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Szczecinie
- ZUW – Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki
- PKS – Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej
- GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- GZI – Gminny Zespół Interdyscyplinarny
- EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- SKIS – Sianowski Klub Integracji Społecznej
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- WUS – Wojewódzki Urząd Statystyczny
- PUP – Powiatowy Urząd Pracy
- WUP – Wojewódzki Urząd Pracy
- NK – Niebieska Karta
- ZAOO – Zespół Administracyjnej Obsługi Oświaty w Sianowie
- CKiBG – Centrum Kultury i Biblioteki Publicznej Gminy i Miasta Sianów
- EFS – Europejski Fundusz Społecznych
- RPOWZ – Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego
- NZOZ – Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej
- WPF – Wieloletnia Prognoza Finansowa
- MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sianowie
- ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy „Szansa” w Sianowie
- PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Koszalinie
- PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- SRPS – Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sianów na lata 2023 – 2030

WSTĘP

Polityka społeczna, w tym rozwiązywanie problemów społecznych, jest jednym z kluczowych priorytetów każdej gminy. Pomimo systematycznego podnoszenia jakości życia mieszkańców gminy i miasta Sianów ciągle mamy do czynienia z ubóstwem i wykluczeniem społecznym wielu mieszkańców. Problemy stanowiące kluczowe wyzwania to głównie: dostęp do usług publicznych i ich jakość, starzenie się populacji, wciąż zbyt niska aktywność seniorów i osób niepełnosprawnych, bierność zawodowa, ubóstwo dochodowe osób pracujących, wykluczenie mieszkaniowe i bezdomność, problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin, przemoc domowa, uzależnienia, integracja imigrantów i uchodźców.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sianów na lata 2023-2030 pokazuje sposób, w jaki powinniśmy radzić sobie z tymi problemami. Została zbudowana w oparciu o wytyczne ogólnopolskiego programu „STRATEGOR”. Wytycza kierunki realizacji polityki społecznej gminy w zakresie ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. Rozwiązywanie poszczególnych problemów społecznych definiowane jest i będzie na poziomie projektów i lokalnych programów. Strategia wyznacza sposób wspierania mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z trudnościami, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z ustawy o pomocy społecznej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sianów na lata 2023 - 2030 (SRPS) jest elementem całościowego programu rozwoju gminy. Zakres merytoryczny SRPS jest osadzony na ogólnokrajowych strategiach, programach operacyjnych i Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy i Miasta Sianów na lata 2017-2023. Zespół opracowujący strategię składał się z przedstawicieli: Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sianowie, Urzędu Gminy i Miasta w Sianowie, Centrum Kultury i Biblioteki Publicznej Gminy i Miasta Sianów, Zespołu Administracyjnej Obsługi Oświaty, Posterunku Policji w Sianowie, Straży Miejskiej w Sianowie, Gminnego Zakładu Komunalnego w Sianowie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Sianowskiej Fundacji „Jesteśmy Razem”, Rady Miejskiej w Sianowie, parafii pw. Św. Stanisława Kostki w Sianowie, Środowiskowego Domu Samopomocy „SZANSA” w Sianowie. Prace nad ostatecznym kształtem Strategii trwały od maja 2022 roku. Inspiracją prac zespołu roboczego pracującego nad Strategią były również doświadczenia z realizacji poprzedniej strategii rozwiązywania problemów społecznych, która obowiązywała w latach 2016–2022. Urzeczywistnienie wizji rozwoju gminy określonej w Strategii wymaga rozwiązywania problemów społecznych i prowadzenia działań ukierunkowanych na jakość wsparcia i spójność społeczną. SRPS jest dokumentem identyfikującym trudności i problemy mieszkańców oraz wskazującym kierunki rozwiązań. W szerokim rozumieniu jest ona podstawą kreowania polityki społecznej Gminy.

Rozdział 1. REGULACJE PRAWNE

1.1 Podstawy prawne strategii

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Strategia, zgodnie z ustawą, powinna zawierać w szczególności: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii, jej ram finansowych oraz wskaźników realizacji działań. Strategia zgodna jest z podstawowymi aktami prawnymi, regulującymi zadania w obszarze polityki społecznej:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,

- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

1.2 Zgodność strategii z dokumentami programowymi

Uwarunkowania strategiczne i programowe lokalnej polityki społecznej znajdują swoje źródła w dokumentach strategicznych różnych szczebli: międzynarodowego, europejskiego, krajowego, regionalnego oraz lokalnego. Stanowią one kierunkowe wytyczne dla działań jednostek samorządu terytorialnego, zapewniając spójność działań i realizację nadrzędnych celów polityki poszczególnych szczebli, od których zależy przede wszystkim celowość i efektywność działań, a także możliwość pozyskiwania publicznych pieniędzy na ich realizację. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sianów na lata 2023-2030 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym.

Część diagnostyczna zawiera diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, informacje na temat sytuacji demograficzno-bytowej mieszkańców Sianowa oraz diagnozę problemów społecznych występujących w gminie. Diagnoza obejmuje następujące kwestie:

- uwarunkowania demograficzne;
- rynek pracy;
- gospodarka mieszkaniowa i komunalna;
- ochrona zdrowia;
- edukacja i szkolnictwo wyższe;
- kultura i sztuka;
- sport i kultura fizyczna;
- organizacje pozarządowe;
- ubóstwo;
- niepełnosprawność;
- bezrobocie;
- problemy osób starszych;
- bezdomność;
- bezradność opiekuńczo-wychowawcza i wsparcie dla rodzin;
- problem uzależnień – alkoholizm i narkomania;
- przemoc w rodzinie;

Prace nad dokumentem strategicznym były prowadzone na podstawie Zarządzenia nr 69/2022 Burmistrza Gminy i Miasta Sianów z dnia 31 maja 2022 roku w sprawie powołania Zespołu do prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sianów na lata 2023 - 2030. Zespół pracował podczas posiedzeń roboczych, tworząc poszczególne części Strategii oraz opiniując prezentowany kształt niniejszego dokumentu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sianów na lata 2023 – 2030 stanowi plan wykonawczy dla polityk formułowanych na poziomie gminnym,

wojewódzkim, krajowym i wpisuje się w politykę spójności Unii Europejskiej (UE), która wspiera rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu.

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami, z którymi zgodny jest opracowany dokument są: „Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030” oraz „Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027” (FE PZ) stanowiące podstawę dla nowej perspektywy finansowej UE. Programowa zgodność stwarza szansę na uruchomienie środków finansowych dla realizacji projektów, które stanowią rozwinięcie zadań wskazanych w Strategii.

Rozdział 2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1 Położenie Gminy

Sianów jest gminą miejsko-wiejską. Leży na Równinie Słupskiej, w dorzeczu rzeki Unieść, nad strugą Polnicą. Od północy naturalne granice Gminy stanowią przybrzeżne jeziora Jamno i Bukowo, od zachodu – szerokie i płaskie dno doliny rzeki Unieść, od południa – kompleks lasów Góry Chełmskiej oraz lasów nadleśnictwa Manowo, a od wschodu rozciąga się kompleks lasów nadleśnictwa Karnieszewice. Na terenie występuje wielość niewielkich rzek oraz strumieni wchodzących w skład zlewni morza Bałtyckiego.

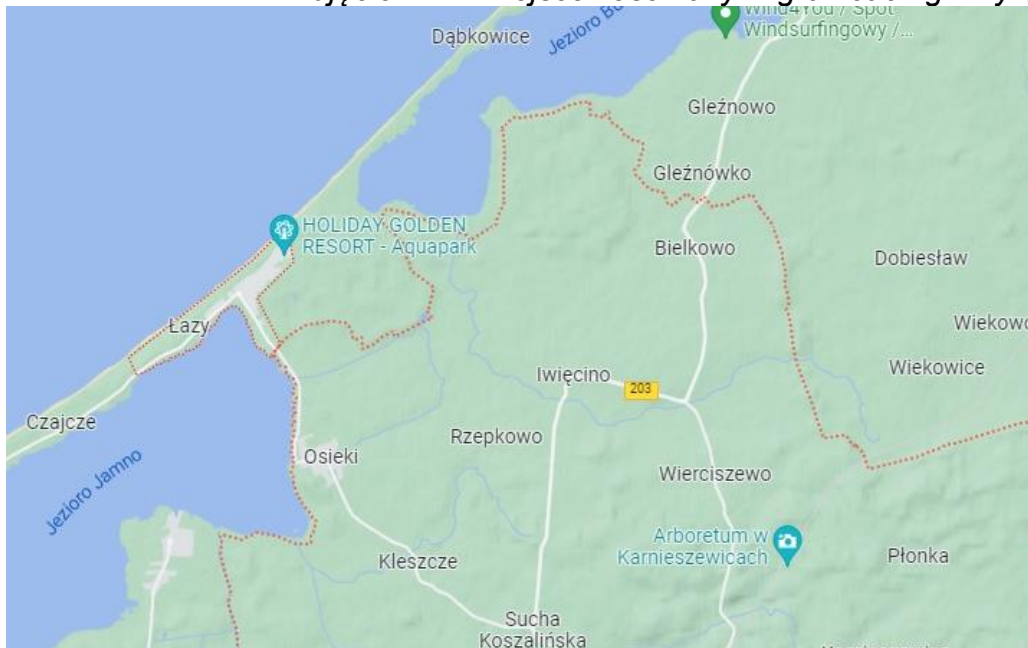
Zdjęcie 1. Położenie Gminy Sianów

Źródło: Google Map

Gmina do końca 2022 roku nie ma bezpośredniego dostępu do morza. Sytuacja ta zmieni się od 1 stycznia 2023 roku w związku z decyzją (rozporządzeniem) Rady Ministrów, które stanowi, że miejscowość Łazy będzie znajdowała się w granicach Gminy Sianów. MSWiA rekomendowało dokonanie korekty granic, powołując się m.in. na granice parafii, do której należą Łazy, a której kościół mieści się w Osiekach w gminie Sianów. Resort podkreślił też historyczną przynależność miejscowości do Sianowa: „Należy zauważyć, że gmina Sianów do lat 70-tych XX w. posiadała dostęp do morza, kiedy to w wyniku zmian w podziale administracyjnym państwa, wieś Łazy została wyłączona z gminy Sianów i włączona do gminy Mielno [...]. Tym samym przedmiotowa zmiana granic to przywrócenie historycznego dostępu do morza przez gminę Sianów”.

Zdjęcie 2. Miejscowość Łazy w granicach gminy Sianów

Źródło: Google Map

Gmina Sianów leży w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie koszalińskim. Oddalona jest o 8 km na północny-wschód od Koszalina, 29 km na południowy-zachód od Sławna i 144 km na północny-wschód od Szczecina. Zarówno przez miasto jak i gminę prowadzi droga krajowa S-6 relacji Szczecin – Gdańsk, co w dużej mierze utrudnia codzienną komunikację szczególnie w okresie weekendów, wakacji i świąt. Natężenie ruchu kołowego największe szkody wywołuje w obszarze „Starego miasta”. Liczące ponad sto lat kamienice poddawane są nieustannym drganiom wywołanym przez samochody ciężarowe. Rozwiązanie problemu nastąpi zapewne po uruchomieniu obwodnicy, które zaplanowane było pierwotnie na przełom 2018/2019r. Niestety inwestycja wciąż znajduje się w fazie realizacji, a jej zakończenie przypadnie prawdopodobnie na rok 2023.

Zdjęcie 1. Budowa obwodnicy Sianowa

Źródło: www.sianow.pl

Droga wojewódzka nr 203 łączy oddzieloną o 5 km od Sianowa wieś Sucha Koszalińska ze skrzyżowaniem z drogą nr 6 na peryferiach Koszalina i Darłowa. Droga wojewódzka nr 206 łączy południowe tereny Gminy z Koszalinem i Polanowem. Są to dogodnie połączenia drogowe z najbliższymi dużymi ośrodkami miejskimi, tj. z Koszalinem, Słupskiem. Dla rozwoju Gminy Sianów bezpośrednie sąsiedztwo miasta Koszalina i pasa nadmorskiego, graniczącego z gminami Darłowo i Mielno ma ogromne znaczenie, ponieważ stwarza ścisłe związki kooperacyjne korzystne dla Sianowa.

Zaliczenie całego obszaru Gminy do koszalińskiego obszaru węzłowego o intensywnym wielokierunkowym rozwoju, związanym z restrukturyzacją przestrzenną otwiera dla Sianowa i terenów wokół szansę na komplementarny rozwój. Ponadto, należy wspomnieć o ustaleniach europejskiego programu VASAB (Vision & Strategies Around The Baltic Sea), który określa drogę Nr 6 jako element komunikacyjnego pierścienia wokółbałtyckiego, a obszary poszerzonego pasma nadmorskiego jako obszary ekologiczne i turystyczne najwyższej rangi. Przez teren Gminy na odcinku 15 km przebiega jednotorowa linia kolejowa relacji Gdynia-Koszalin-Szczecin. Jest to zelektryfikowana linia ze stacją w Skibnie. Komunikacja autobusowa obsługiwana przez PKS nie jest wystarczająco dobrze rozwinięta. Nie dociera do wielu miejscowości gminy (szczególnie tych, które są oddalone od dróg głównych). Połączenia autobusowe ze Sławnem, Słupskiem czy Koszalinem nie rozwiązują realnych problemów komunikacyjnych lokalnej społeczności, więc na terenie gminy kursują mikrobusy przewoźników prywatnych.

Gmina Sianów jest jedną z ośmiu jednostek samorządu terytorialnego powiatu koszalińskiego. Na obszarze gminy Sianów zlokalizowanych jest 39 miejscowości, które tworzą 24 sołectwa: Bielkowo, Dąbrowa, Gorzebądz, Grabówko, Iwięcino, Karnieszewice (Karnieszewice, Gracz, Płonka, Trawica, Kołzin), Kędzierzyn, Kleszcze, Kłos, Maszkowo, Mokre (Mokre, Kościerza), Osieki, Ratajki (Ratajki, Borowice), Rzepkowo, Sieciemin (Sieciemin, Krzykacz, Przytok, Siecieminek), Sierakowo Sławieńskie, Skibno (Skibno, Skibienko), Skwierzynka, Sowno, Sucha Koszalińska, Szczeglino (Szczeglino, Wonieść), Szczeglino Nowe, Węgorzewo Koszalińskie, Wierciszewo. Miasto Sianów zostało administracyjnie podzielone na trzy dzielnice: Stare Miasto, Osiedle Karnieszewickie i osiedle Słowackiego.

Rozwój gospodarczy miasta przypada na połowę XVIII wieku, w szczególności widoczny jest w XIX wieku, gdy powstaje droga z Koszalina do Gdańska, a następnie – połączenie kolejowe z Koszalinem i Sławnem. W 1853 roku kupiec August Kolbe uruchomił tu pierwszą fabrykę zapalek. Od tego czasu miasto kojarzone jest właśnie z tym produktem. Na przełomie XIX wieku zaistniały już 3 fabryki zapalek, również betoniarnie, kaflarnie, młyn, tartak i mleczarnia. Natomiast zapalki były znakiem rozpoznawczym Sianowa aż do 2007 roku, kiedy to zakłady je produkujące zostały zlikwidowane.

2.2 Sytuacja demograficzna

Potencjał demograficzny – jest to jeden z kluczowych czynników wpływających na rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

Według danych GUS w ramach Narodowego Spisu Powszechnego Gmina Sianów w 2021 roku liczyła 13 974 mieszkańców (niezależnie od obowiązku meldunkowego), z czego 50,89% stanowią kobiety, a 49,11% mężczyźni¹. Spis ludności 2021 objął osoby stale zamieszkałe (zameldowane) na obszarze gminy bez względu na fakt, czy te osoby przebywały w kraju w czasie spisu czy też były za granicą oraz osoby przebywające czasowo. W latach 2002-2021 liczba mieszkańców wzrosła o 5,3%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,3 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy gminy Sianów zawarli w 2020 roku 50 małżeństw, co odpowiada 3,6 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa zachodniopomorskiego oraz nieznacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 29,8% mieszkańców gminy Sianów jest stanu wolnego, 53,4% żyje w małżeństwie, 5,6% mieszkańców jest po rozwodzie, a 7,9% to wdowy/wdowcy. Gmina Sianów ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -41. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,96 na 1000 mieszkańców gminy Sianów. W 2020 roku urodziło się 108 dzieci, w tym 50,9% dziewczynek i 49,1% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 443 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,64 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2019 roku 40,5% zgonów w gminie Sianów spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 26,7% zgonów w gminie Sianów były nowotwory, a 7,5% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Sianów przypada 10.75 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju. W 2020 roku zarejestrowano 245 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 211 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Sianów 34. W tym samym roku 2 osoby zameldowały się z zagranicy oraz zarejestrowano 5 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -3. 63,3% mieszkańców gminy Sianów jest w wieku produkcyjnym, 17,6% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym².

¹ Główny Urząd Statystyczny – dane Narodowego Spisu Powszechnego 2021 (wg aktualizacji z 19.09.2022)

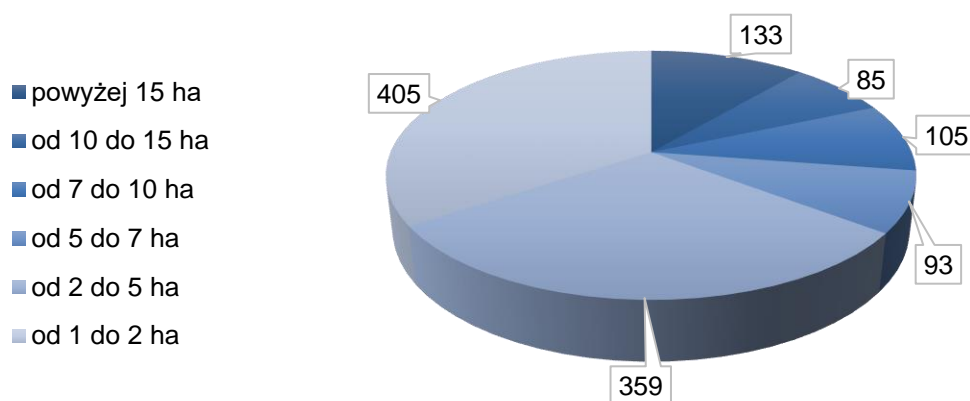
² GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020

2.3 Sytuacja gospodarcza

Teren Gminy Sianów obejmuje powierzchnię około 22.700 ha. Użytki rolne zajmują 47,3%, lasy 43,3%, wody to ok. 0,5%, obszary pozostałe – 8,9%³. W południowo-wschodniej części Gminy przeważa gospodarka leśna związana z dużymi kompleksami lasów na tym obszarze. Północno-zachodnia część zdominowana jest przez gospodarkę rolną, co wynika z użytkowanych gleb dobrej jakości, które sprzyjają uprawie zbóż, rzepaku, warzyw, sprzyjają hodowli bydła mlecznego i trzody chlewnej.

Rolnictwo jest ważnym aspektem rozwoju gospodarczego Gminy, ale nie jest ono najbardziej dochodowym sektorem gospodarki. Z przedstawionych poniżej danych można wnioskować iż następuje pewne rozdrobnienie struktury agrarnej.

Wykres 1. Struktura gospodarstw rolnych w 2021 roku (stan na 30.06.2022)

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Północno-zachodnią część Gminy charakteryzuje wysoka jakość gruntów. Korzystne ukształtowanie dużych zwartych kompleksów nadaje wartość przestrzeni rolniczej i ukazuje konieczność wykorzystania wyżej wymienionych wartości przez preferencje dla intensywnego rozwoju funkcji rolniczej oraz produkcji i usług z tą produkcją związanych. Najlepsze grunty to rejony Osieki – Kleszcze, Sucha Koszalińska – Skibno, Karnieszewice i Sowno.

Południowo-wschodnie obszary – leśne. Poza oczywistymi naturalnymi wartościami w zakresie produkcji leśnej, posiadają także duże możliwości w zakresie rozwoju funkcji turystycznej, a także rozwoju produkcji związanej głównie z przetwórstwem drzewnym, runa leśnego, produktów rolnych oraz hodowlą inną nieuciążliwą dla środowiska. Produkcja na obszarach leśnych, jak również ich obsługa produkcyjna i administracyjna nie uległy większym zmianom od lat. W związku z brakiem na terenie Gminy większych obiektów przetwórstwa drzewnego, nie występują problemy związane z zagospodarowaniem takich obiektów. Składowanie i przerób surowca drzewnego na większą skalę: odbywa się w Skibnie

³ GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020

(tartak). Przetwórstwo runa leśnego – w kilku miejscowościach wiejskich. Obszar strefy podmiejskiej Sianowa posiada preferencje dla intensywnego wielokierunkowego rozwoju, z zachowaniem wymogów ochrony środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych. Ponadto, swoją przyszłość Gmina wiąże z rozbudową sektora turystycznego spożywczego, mając nadzieje na dynamiczny rozwój w tych kierunkach.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego stanowi podstawę planowania przestrzennego w Gminie Sianów. Przystąpienie Gminy Sianów do zmian w planie zagospodarowania przestrzennego skutkowało wzrostem wniosków dotyczących przekwalifikowania gruntów rolnych pod budownictwo mieszkaniowe, tworzenie dużych gospodarstw rolnych oraz zwiększenie powierzchni leśnej w związku z dopłatami z funduszy unijnych. Planami zagospodarowania przestrzennego objęte są w całości tereny wiejskie Gminy, a około 21 100 ha (93%) powierzchni Gminy Sianów posiada obowiązujący plan miejscowy. Powierzchnia gruntów stanowiących własność Gminy na dzień 31.12.2021 roku to 542,8 ha, a ich wartość księgową to 72 818 854,59 zł.⁴ :

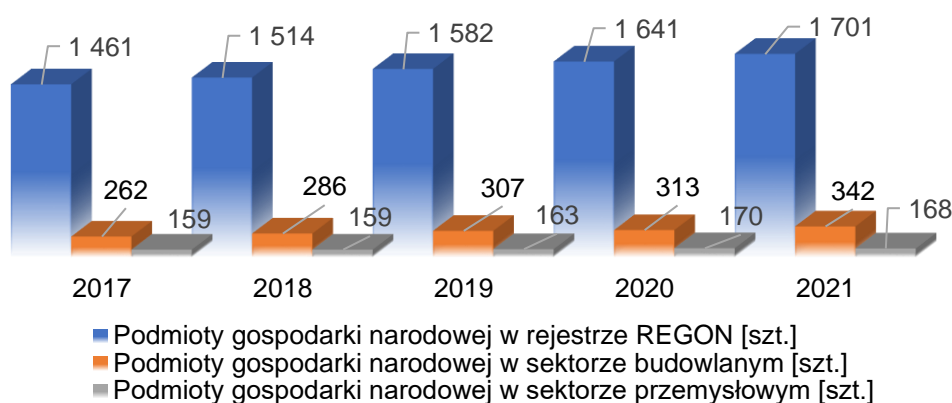
- grunty orne 45,57 ha,
- drogi 276,23 ha,
- lasy i grunty leśne 28,09 ha,
- działki budowlane 23,08 ha,
- cmentarze komunalne 12,09 ha,
- działki w użytkowaniu wieczystym 62,79 ha,
- działki zabudowane pod tereny przemysłowe 10,35 ha,
- pozostałe grunty 84,55 ha.

Zadaniem polityki przestrzennej jest stworzenie różnorodnych możliwości realizacji różnych inicjatyw inwestycyjnych, pod warunkiem, że nie będą one zagrażały środowisku i nie będą oddziaływać szkodliwie na tereny o funkcjach mieszkaniowych i rekreacyjnych.

Ilość inwestorów zapewne świadczy o gospodarczym wzroście lub regresie i pośrednio pokazuje atrakcyjność lokalnych terenów dla zewnętrznych inwestorów i prywatnych przedsiębiorców. Na obszarze gminy Sianów, zgodnie z ewidencją REGON, w 2021 roku zarejestrowanych było 1701 podmiotów gospodarczych (według stanu na dzień 31.12.2021 r.), które prowadziły działalność w różnych sektorach i formach prawnych. Na przestrzeni lat 2017-2021 nastąpiło zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON. Istotnie i pozytywne zmiany zaszły w sektorach budowlanym i przemysłowym.

⁴ ROS Gminy Sianów za 2020 rok

Wykres 2. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON (stan na 30.06.2022)

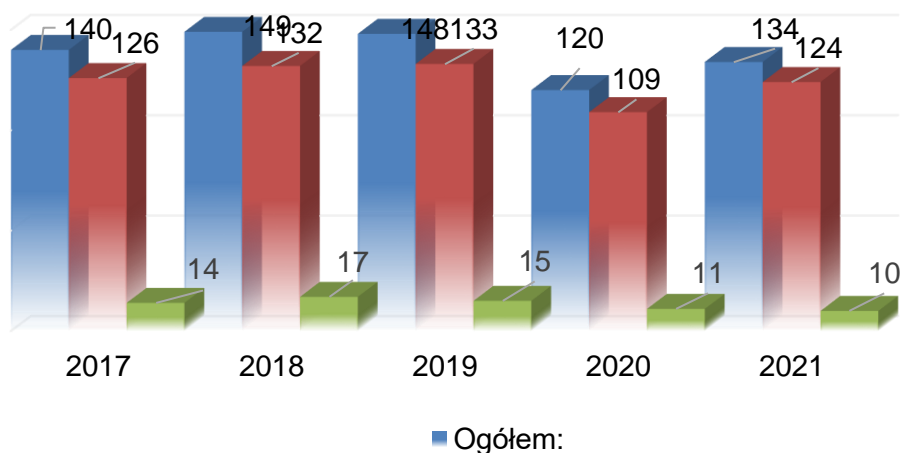

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Zwiększenie liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w ostatnich latach w pewnym stopniu związane było z sytuacją na rynku pracy, między innymi z poszukiwaniem możliwości prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Ponadto, na wspomnianą tendencję wpływającym czynnikiem była szeroko stosowana praktyka samozatrudnienia, wymuszana przez pracodawców, w celu zmniejszenia ich kosztów działalności. Również wpływ epidemii i związanych z nią ograniczeń był wielokanałowy.

Analizując ilość nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wg rejestru REGON w tym samym badanym okresie, najwięcej (149) zanotowano w 2018 roku, a najmniej (120) w 2020 roku. Dodatni efekt zmian podmiotów gospodarki narodowej nowo zarejestrowanych w kolejnym 2021 roku świadczy o dobrej koniunkturze na danym obszarze i ma znaczący wpływ na zwalczanie zjawiska bezrobocia.

Wykres 3. Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze w rejestrze REGON (stan na 30.06.2022)

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na obszarze Gminy Sianów, zgodnie z ewidencją REGON, w 2021 roku wszystkie zarejestrowane podmioty gospodarcze zostały sklasyfikowane w sektorze MŚP. Mikroprzedsiębiorstwa, które zatrudniają do 9 pracowników stanowiły 98,1% wszystkich podmiotów funkcjonujących w Gminie, małe przedsiębiorstwa, które zatrudniają od 10 do 49 pracowników stanowiły 1,5%, natomiast średnie, zatrudniające od 50 do 249 pracowników stanowiły 0,4% (tabela 1).

Tabela 1. Liczba pracujących wg sektorów gospodarki w 2021 r

Sektory gospodarki	Razem	0-9	10-49	50-249
Publiczny	47	38	7	2
Prywatny,	1 645	1 621	19	5
w tym osoby fizyczne	1 349	1 341	7	1
Ogółem	1 701	1 668	26	7

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (stan na 30.06.2022)

W 2021 roku w Gminie Sianów w podziale przedsiębiorstw ze względu na kryterium własnościowe dominowały podmioty z sektora prywatnego (96,7%). Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły dominującą grupę w sektorze prywatnym (82,0% przedsiębiorstw prywatnych). W sektorze publicznym dominowały państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego (27,6% przedsiębiorstw publicznych).

W 2021 roku zgodnie z klasyfikacją PKD najliczniej reprezentowane były sekcje:

Tabela 2. Najważniejsze podmioty gospodarki narodowej

Podmioty gospodarki wpisane do rejestru REGON	Ilość firm
Budownictwo (F)	342
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych (G)	326
Przetwórstwo przemysłowe (C)	168
Transport i gospodarka magazynowa (H)	135
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (L)	105
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (M)	96
Opieka zdrowotna i Pomoc społeczna (Q)	77
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (I)	76
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo (A)	54
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (N)	43

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (stan na 31.12.2021)

Tworzenie korzystnych warunków rozwoju przedsiębiorczości i gospodarki lokalnej to najważniejsze, co Gmina może zrobić, o ile potencjał zasobów ludzkich jest uwarunkowany stopniem wykształcenia, posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi oraz zdolnością adaptacji do zmieniającej się sytuacji na lokalnym rynku pracy. Dla

poprawy bytu lokalnej społeczności niezbędne następujące warunki rozwoju gospodarczego Gminy:

- Nieustanne stwarzanie warunków do rozwoju inwestycji za pomocą wszelkich dostępnych Gminie instrumentów: od miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego poczynając, a na inwestycjach gminnych kończąc.
- Stosowanie różnych dodatkowych środków wspierających przedsiębiorczość i lokalną gospodarkę, takich jak specjalne programy dla bezrobotnych, pomoc małym i średnim przedsiębiorstwom, fundusze gwarancyjne, inkubatory przedsiębiorczości.

2.4 Infrastruktura (mieszkania, drogi, farmy wiatrowe, OZE)

Na terenie Miasta występują 4 kategorie dróg: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne.

Na terenie Gminy Sianów zlokalizowanych jest 69 przystanków, z czego 58 na terenach wiejskich, natomiast 11 na terenie miasta Sianów. W zakresie publicznego transportu zbiorowego dostępne było połączenie Skwierzynka - Koszalin – Skwierzynka, które umożliwiało dojazd mieszkańców Skwierzynki do Koszalina. Buse kończą swoją trasę w rejonie ul. Armii Krajowej w Koszalinie, gdzie pasażerowie mogą przesiąść się na miejskie linie autobusowe. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa, jedna z głównych linii kolejowych łączących Gdańsk ze Szczecinem. Stacja jest w miejscowości Skibno, z której pasażerowie mogą się wydostać do Koszalina a stamtąd do wielu miejsc w Polsce i w Europie.

Według stanu na dzień 1 stycznia 2021 roku w zasobie gminy znajdowało się 296 mieszkań, a na dzień 31 grudnia 2021 roku Gmina Sianów posiadała w zasobie 281 mieszkań. Zmniejszenie się liczby mieszkań związane było z ich wykupem przez najemców. W infrastrukturę wodociągową na dzień 31 grudnia 2021 roku uzbrojone było 100% z powyższych mieszkań, a kanalizacyjną uzbrojone było 99% z powyższych mieszkań, natomiast 22,30 % z nich było wyposażone w centralne ogrzewanie. Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku, w zasobie mieszkaniowym gminy było 30 lokali przeznaczonych na najem socjalny. Na koniec roku 2021 na najem lokali mieszkaniowych oczekiwały 64 rodziny, z czego 15 rodzin oczekiwało na przyznanie lokali socjalnych. Średni czas oczekiwania na najem mieszkania z zasobów Gminy wyniósł 5 lat. W ramach realizacji wyroków eksmisyjnych w postępowaniu ubocznym na najem lokalu socjalnego oczekuje 1 rodzina⁵.

⁵ Materiały własne Gminnego Zakładu Komunalnego

Zdjęcie 2. Sianów – teren Starego Miasta

Źródło: www.wikipedia.pl

W 2021 r. trwała i nadal trwa realizacja inwestycji w ramach rządowego programu Mieszkanie Plus. Na koniec roku raportowanego nastąpiło zakończenie konstrukcji stanu surowego (dach szczelny, okna, bez działówek) w budynkach nr 2 , 3 oraz 7 oraz zakończono prace ziemne fundamentowe w budynku nr 4. Inwestycja obejmuje budowę siedmiu budynków mieszkalnych wielorodzinnych, 4-kondygnacyjnych wraz z wykończeniem lokali mieszkalnych, z niezbędną infrastrukturą techniczną i drogową.

Gmina realizuje Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy i Miasta Sianów na lata 2015-2023 z perspektywą do 2023. Zgodnie z programem, w 2021 roku modernizowano drogi gminne oraz przyznano 50 dotacji dla mieszkańców Gminy i Miasta Sianów na likwidację źródła ciepła opartego o spalanie węgla (piec/kocioł węglowy) i podłączenie do istniejącej sieci ciepłowniczej lub zastąpienie zlikwidowanego źródła nową jednostką wytwarzania energii cieplnej.

Gmina Sianów położona jest w I strefie energetycznej wiatru w Polsce (strefa wybitnie korzystna). Gmina charakteryzuje się ponadto wysoką liczbą dni w roku z wiatrem silnym i bardzo silnym (powyżej 15 m/s), która wynosi ok. 70 dni. Na terenie gminy występuje stosunkowo niewiele dni bezwietrznych. Biorąc pod uwagę, że Gmina występuje w obszarze najlepszych parametrów wietrzności, przygotowywane są projekty budowy elektrowni wiatrowych. Lokalizacje ujęto w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

2.5 Rolnictwo

Na obszarze gminy przeważają tereny równinne o dużym zalesieniu, które stanowi ok. 44,5%. Powierzchnia użytków rolnych to ok. 48,0%, wody ok. 0,5% i pozostałe ok. 7,0%.

Gmina Sianów to gmina o średnich i słabych glebach. Pod względem bonitacyjnym na terenie gminy dominują gleby klasy IV orne średnie i V orne słabe, z niewielkim udziałem gleb klasy III czyli gleb brunatnych. Najżyźniejsze gleby klasy I i II w naszej Gminie nie występują.

Tabela 3. Powierzchnia wg klasyfikacji gleb

Klasyfikacja gleby	Powierzchnia
I	-
II	-
III	410,6840 ha
IIIa	76,0327 ha
IIIb	712,1073 ha
IV	1217,6705 ha
IVa	2017,6282 ha
IVb	1463,3480 ha
V	2169,4431 ha
VI	907,7000 ha
VIz	9,1540 ha
Bez kl.	101,4251 ha
RAZEM:	9085,1929 ha

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W granicach administracyjnych Gminy Sianów, wg danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2020 roku, znajdowały się 434 gospodarstwa rolne z czego 418 indywidualnych gospodarstw rolnych. Wyróżniono:

- do 1ha włącznie – 4 gospodarstwa
- 1-5 ha – 165 gospodarstw
- 5-10 ha – 82 gospodarstwa
- 10- 15 ha- 53 gospodarstwa
- I powyżej 15ha- 130 gospodarstw

Gospodarstwa rolne zlokalizowane na terenie Gminy Sianów zajmują 8963,39 ha i ich powierzchnię stanowią użytki rolne liczące 8 486,86 ha.

Według opublikowanych danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 na terenie gminy Sianów występuje 5 754,15 ha gruntów pod zasiewami. Dominuje uprawa zbóż, który zajmuje 3536,64 ha, rzepak 642,54 ha, warzywa gruntowe 128,91 ha, i ziemniaki 64,88 ha.

Tabela 4. Powierzchnia wg przeznaczenia gruntów w Gminie Sianów

Rodzaj	Powierzchnia
grunty ogółem	8 963,39 ha
użytki rolne ogółem	8 486,86 ha
użytki rolne w dobrej kulturze	8 376,62 ha
pod zasiewami	5 754,15 ha
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	128,39 ha
uprawy trwałe	83,92 ha
łąki trwałe	2 077,54 ha
pastwiska trwałe	324,07 ha
pozostałe użytki rolne	110,24 ha
lasy i grunty leśne	168,64 ha
pozostałe grunty	307,89 ha

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Ogółem pracujący w gospodarstwach rolnych (członkowie rodziny i pracujący najemni stali) stanowią 749 osób, 454 mężczyzn i 295 kobiet.

Tabela 5. Struktura wieku osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych

Wiek	Mężczyźni	Kobiety	Ogólnie
15-24	6	3	9
25-34	27	15	41
35-44	43	23	66
45-54	46	34	80
55-64	62	31	93
65 i więcej	27	16	43
Razem:	211	122	333

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Gospodarka zwierzęca nastawiona jest głównie na zaspokajanie potrzeb własnych. W hodowli dominuje drób, głównie kurzy 218565 szt. Bydło mleczne 1590szt. oraz trzoda chlewna 737szt.

W 2020 roku 321 gospodarstw rolnych znajdujących się na terenie gminy Sianów posiadało w sumie 406 sztuki ciągników rolniczych, 56 kombajnów zbożowych, 15 kombajnów ziemniaczanych i 60 opryskiwaczy polowych.

Z ogółu 434 gospodarstw domowych zajmujących się rolnictwem, 418 uzyskuje dochody z działalności rolniczej, natomiast 94 jako dodatkowe źródło dochodów posiada emeryturę lub rentę, natomiast z pozarolniczej działalności gospodarczej 79, z dochodem z pracy najemnej 189, innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą 29⁶.

⁶ Główny Urząd Statystyczny

2.6 System edukacji

W roku szkolnym 2020/2021 Gmina Sianów była organem prowadzącym dla trzech szkół podstawowych, jednego przedszkola publicznego wraz ze żłobkiem. Jednostką koordynującą pracę placówek oświatowych w Gminie Sianów jest Zespół Administracyjnej Obsługi Oświaty w Sianowie. W gminie funkcjonują również trzy szkoły oraz cztery oddziały przedszkolne prowadzone przez stowarzyszenia.

Z zajęć wyrównujących szanse korzystało 715 dzieci. Są to zajęcia organizowane dla uczniów, którzy mają znaczne trudności w uzyskaniu osiągnięć z zakresu określonych zajęć edukacyjnych, wynikających z podstawy programowej dla danego etapu edukacyjnego oraz zajęć wspomagających, które mają pozwolić uczniom na nadrobienie zaległości programowych spowodowanych dezorganizacją procesu nauczania w okresie pandemii COVID-19. Realizowane były: zajęcia rewalidacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze, specjalistyczne (korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, terapeutyczne). Cztero dzieci realizowało materiał nauczania w systemie nauczania indywidualnego w domu lub w szkole. O przyznaniu indywidualnego nauczania decyduje dyrektor szkoły w oparciu o orzeczenie z poradni psychologiczno-pedagogicznej na wniosek rodziców. Gmina zatrudnia 105 nauczycieli, w tym 73 dyplomowanych, 11 mianowanych, 17 kontraktowych oraz 4 stażystów. Edukację ponadpodstawową uczniowie realizują najczęściej w szkołach znajdujących się w mieście powiatowym Koszalinie. Mają do dyspozycji 7 liceów ogólnokształcących, 10 techników oraz 6 szkół branżowych I stopnia.

Tabela 6. Wykaz placówek oświatowych

Ip.	Placówka	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Typ placówki
1.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Janka Bytnara w Sianowie	212	10	publiczna
2.	Szkoła Podstawowa nr 2 im. 8 Drezdeńskiej Dywizji Piechoty	399	17	publiczna
3.	Szkoła Podstawowa im. Larysy Ewy Krause w Dąbrowie	91	8	publiczna
4.	Zespół Placówek Oświatowych im. Aleksandra Doby w Iwęcinnie	61	8	niepubliczna
5.	Szkoła Podstawowa w Suchej Koszalińskiej	63	8	niepubliczna
6.	Szkoła Podstawowa w Szczeglinie	43	8	niepubliczna
7.	Przedszkole Gminne w Sianowie	150	6	publiczna
8.	Żłobek „Skrzat” w Sianowie	50	2	publiczna
9.	oddział przedszkolny przy SP nr 1 w Sianowie	78	3	publiczna
10.	oddział przedszkolny przy SP nr 2 w Sianowie	78	3	publiczna
11.	oddział przedszkolny	41	2	publiczna

	w Dąbrowie			
12.	oddział przedszkolny przy SP w Iwięcinie	21	2	niepubliczna
13.	oddział przedszkolny przy SP w Suchej Koszalińskiej	12	1	niepubliczna
14.	oddział przedszkolny przy SP w Szczeglinie	15	1	niepubliczna
15.	Punkt Przedszkolny „Muszelki” w Suchej Koszalińskiej	4	1	niepubliczna

Źródło: opracowanie własne (stan na 31.12.2021)

Żłobek Skrzat w Sianowie zapewnił opiekę dla 50 dzieci w wieku 2-3 lata.

Do placówek przedszkolnych uczęszczało 397 dzieci w 16 oddziałach a do placówek niepublicznych 52 dzieci w 5 oddziałach.

W szkołach publicznych rok szkolny 2020/2021 rozpoczęło 702 uczniów w 35 klasach. W szkołach niepublicznych rok szkolny 2020/2021 rozpoczęło 167 uczniów w 24 klasach.

2.7 Sytuacja finansowa

Sprawy finansowe obejmują wykonywanie budżetu, który został przyjęty Uchwałą nr XXIX/196/20 Rady Miejskiej w Sianowie z dnia 21 grudnia 2020 roku. Po dokonanych zmianach budżetu w trakcie roku 2021, budżet Gminy na dzień 31 grudnia 2021 roku, zakładał wpływy w kwocie 81.439.195,36 zł oraz wydatki w kwocie 91.792.735,92 zł. Od założonych wpływów i wydatków doszło do następujących odstępstw:

1) zamiast 81.439.195,36 zł, dochody wyniosły 80.024.567,90 zł. Spadek dochodów w ciągu roku, spowodowany był m. in. mniejszymi wpływami do budżetu środków z tytułu funduszy unijnych oraz z tytułu zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,

2) zamiast 91.792.735,92 zł, wydatki wyniosły 82 572 259,12 zł. Na zmniejszenie zaplanowanych wydatków, wpływ miało celowe i oszczędne wydatkowanie środków publicznych.

Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły ok. 6.018,24 zł, natomiast wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły około 6.209,84 zł.

Podsumowaniem realizacji całego budżetu Gminy i Miasta Sianów, jest sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Sianów za 2021 rok, które stanowi załącznik nr 1 do Zarządzenia Nr 34/2022 Burmistrza Gminy i Miasta Sianów z dnia 31 marca 2022 roku.

Wynik finansowy na dzień 31.12.2021 roku, to deficyt w wysokości 2.547.691,22 złotych.

Przychody budżetu zrealizowano w kwocie 13.753.540,56 złotych, w tym:

- spłata udzielonych pożyczek 150.000,00 zł,
- niewykorzystane środki pieniężne, o których mowa w art. 217, ust. 2, pkt 8 ustawy o finansach publicznych 3.247.280,45 zł,
- wolne środki, o których mowa w art. 217, ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych 10.356.260,11 zł.

Rozchody budżetu w kwocie 3.400.00,00 zł zrealizowano z tytułu:

- wykupu papierów wartościowych, kwota 2.800.000,00 zł,
- spłaty otrzymanych pożyczek, kwota 600.000,00 zł.

Należności jednostek budżetowych to 30.132.639,72 z, z tego:

- gotówka i depozyty, kwota 21.741.178,57 zł,
- należności wymagalne, kwota 6.248.520,43 zł, w tym należności:
 - z tytułu dostaw towarów i usług, kwota 172.244,32 zł,
 - pozostałe 6.086.003,84 zł, w tym zaległości dłużników alimentacyjnych w kwocie 3.490.823,98 zł.

Wobec zalegających prowadzone jest postępowanie egzekucyjne.

pozostałe należności, kwota 2.142.940,72 zł, w tym:

- z tytułu dostaw towarów i usług, kwota 439.642,08 zł,
- z tytułu podatków, kwota 21.784,09 zł, należności niewymagalne, których termin płatności nie minął i jest ustalony na podstawie przepisów szczególnych,
- Urzędów skarbowych, kwota 549.286,50 zł,
- innych podatków, kwota 1.143.561,65 zł,

Jednostki budżetowe, zakłady budżetowe i jednostki z osobowością prawną nie posiadają zobowiązań wymagalnych.

Na koniec okresu sprawozdawczego zadłużenie Gminy Sianów z tytułu kredytów, pożyczek i emisji obligacji wyniosło 11.422.500,00 zł, w tym:

- pożyczki z WFOŚiGW w kwocie 1.497.500,00 zł,
- obligacje komunalne w Banku PKO BP w kwocie 8.300.00,00 zł,
- obligacje komunalne w Banku ING w kwocie 1.625.000,00 zł⁷.

Kwota zadłużenia Gminy Sianów, wynosi 11.422.500,00 złotych, co stanowi 14,03% planowanych dochodów budżetowych.

⁷ Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Sianów za 2021 r

W Gminie Sianów środki finansowe wydatkowane na zadania z zakresu polityki społecznej wyniosły w 2021 roku **27.685.547,42 zł**, co stanowi 33,53% budżetu gminy. Poziom wydatków stosunkowo do roku poprzedniego zmalał o 413.186,05 zł (co stanowi 1.47%). Najwięcej środków wydatkowano na następujące pozycje budżetowe:

- RODZINA: 19.750.652,86 zł,
- POMOC SPOŁECZNA: 6.239.846,76 zł,
- POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ: 967.540,48 zł.

Źródła finansowania działań przewidzianych do realizacji w ramach strategii. Jednym z warunków umożliwiających realizację celów zawartych w strategii jest zapewnienie jej finansowania. Przewiduje się, że realizacja powyższych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy Sianów,
- środki przekazane Gminie z budżetu państwa w formie dotacji,
- środki z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przekazywane na realizację programów i projektów,
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

2.8 Kwestia dostępności

W krajach aspirujących do miana krajów rozwiniętych po zapewnieniu podstawowych potrzeb społecznych naturalnym kolejnym etapem jest wdrożenie polityki wyrównania szans osób niepełnosprawnych.

Zasadniczym elementem wyrównania szans takich osób jest zapewnienie maksymalnej dostępności przestrzeni publicznych (np. siedzib urzędów, przychodni lekarskich, parków, miejsc rekreacji i wypoczynku, obiektów szkolnictwa) oraz miejsc codziennego użytku (m.in. budynków mieszkalnych, sklepów). Poprzez dostępność przestrzeni i obiektów, o których mowa powyżej, należy rozumieć możliwość samodzielnego korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne korzystające z wózków inwalidzkich czy osoby niewidome. Tylko zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych umożliwi ich aktywizację, a tym samym korzystanie z wszelkich dóbr społecznych dostępnych niejednokrotnie wyłącznie dla pełnosprawnej części społeczeństwa. Warto podkreślić, że zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych jest zasadniczym, choć jednym z wielu, elementem polityki wyrównywania szans. Nie przez przypadek bariery architektoniczne oraz urbanistyczne są wymienione w pierwszej kolejności, bowiem to właśnie tego typu przeszkody w zasadniczy sposób limitują dostępność do:

- przestrzeni publicznej,
- przestrzeni mieszkaniowej,
- placówek edukacyjnych i ośrodków zdrowia,

- dóbr kultury,
- obszarów rekreacji i wypoczynków.

Bariery architektoniczne to utrudnienia dla osób niepełnosprawnych występujące w budynkach i ich elementach zewnętrznych, które ze względu na rozwiązania techniczne lub warunki użytkowania utrudniają lub uniemożliwiają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym. Jako przykłady można wymienić:

- brak podjazdów i szerokich przejść dla osób niepełnosprawnych w budynkach,
- zbyt wąskie drzwi, korytarze, schody, wysokie progi,
- brak poręczy, drzwi, wind oraz toalet dedykowanych dla osób niepełnosprawnych,
- urządzenia nieprzystosowane dla osób niepełnosprawnych.

Bariery urbanistyczne to wszelkiego rodzaju ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobom niepełnosprawnym dogodne warunki ruchu w obszarach zurbanizowanych. Do najczęściej występujących można zaliczyć:

- nierówności chodnika,
- brak oznakowania kolorystycznego i fakturowego elementów pionowych i poziomych obiektów małej architektury
- brak ograniczenia chodników, skwerów itp. krawężnikami lub opaskami o odmiennej fakturowo lub kolorystycznie nawierzchni (dla osób z dysfunkcją narządu wzroku),
- brak trwałego oznakowania kolorystycznego narożników budynku (dla osób z dysfunkcją wzroku).

Biorąc powyższe pod uwagę należy w działaniach ukierunkowanych na poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych przy planowanych pracach remontowo-budowlanych przestrzeni publicznej i mieszkaniowej, placówek edukacyjnych i ośrodkach zdrowia, pomocy społecznej, dóbr kultury, obszarach rekreacji i wypoczynku uwzględniać rozwiązania techniczne zwiększające dostępność tych obiektów dla osób niepełnosprawnych.

Przy planowaniu tych prac należy dążyć do wsparcie finansowego z różnych źródeł poczynając od środków własnych gminy przez funkcjonujące programy rządowe ukierunkowane na poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych, jak i również fundusze i programy unijne.

Osoby niepełnosprawne powinny korzystać z takich samych praw jak pozostała część społeczeństwa, oraz z poprawy warunków bytowych wynikających ze społecznego i gospodarczego rozwoju . Wyrównanie szans - oznacza to proces, który zmieni dotychczasowy system społeczny, między innymi kulturowe i fizyczne bariery, które uniemożliwiały powszechne uczestnictwo osobom niepełnosprawnym w życiu społecznym. Powyższe działania mają na celu wspieranie pełnego

uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym poprzez skuteczną rehabilitację, oraz wyrównywanie szans.

Rozdział 3. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

3.1 Bezpieczeństwo publiczne

Jednym z głównych problemów społecznych, które wymagają interwencji służb Policji są zdarzenia po nadmiernym spożyciu alkoholu. Zauważyć należy, że od lat odnotowano bardzo duży wzrost jego konsumpcji. Społeczeństwo Gminy Sianów zapewne nie różni się w tym zakresie od innych samorządów. Statystyki GUS wskazują, że średnie roczne spożycie napojów alkoholowych na 1 mieszkańca, w przeliczeniu na 100-procentowy alkohol w 2021 nieznacznie wzrosło (9,7 litra w roku 2021 vs. 9,62 litra w roku 2020⁸). Nadmierne spożycie alkoholu ma swoje mniej lub bardziej uzasadnione powody. Są to tzw. „okazje”, czyli zdarzenia losowe, przeżycia traumatyczne, radosne spotkania rodzinne i towarzyskie, a nawet w ostatnim okresie - izolacje z powodu Covid-19. Skutkiem nadużywania alkoholu są coraz częściej występujące akty przemocy w rodzinie, zdarzenia drogowe z udziałem nietrzeźwych kierujących jak, problemy zdrowotne i popadanie w ubóstwo. Po alkohol coraz częściej sięgają nastolatki w wyniku czego dochodzi do niszczenia mienia, wszczynania awantur oraz bójek. Nastolatki bardzo często są nieświadomi zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu w tak młodym wieku. Alkohol jest najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród nastolatków. Przynajmniej raz w życiu piło go 84 proc. dzieci w wieku 15-16 lat i 96 proc. młodzieży między 17 a 18 rokiem życia⁹.

Bardzo często efektem nadużywania alkoholu jest ubóstwo, głównie związane z tym, iż w wyniku spożywania osoby tracą zatrudnienie co w efekcie prowadzi do rozpadu rodziny, samotności a nawet do bezdomności.

Następnym problemem jest przemoc w rodzinie. Sprawcami przemocy zazwyczaj są mężczyźni i przemoc stosują wobec kobiet, dzieci jak i osób starszych współzamieszkujących. Do przemocy dochodzi również na ulicy gdzie często sprawcami są osoby będące pod wpływem alkoholu. Zjawisko to występuje wśród dorosłych jak i nieletnich.

Główne zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymania porządku publicznego na terenie Gminy Sianów realizują: Posterunek Policji w Sianowie jako jednostka podległa Komendzie Miejskiej Policji w Koszalinie, Straż Miejska oraz Ochotnicza Straż Pożarna (jednostki w Sianowie, Osiekach, Iwęcinnie, Siecieminiu i Sierakowie Sławieńskim).

W 2020 roku w Sianowie stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane GUS) 87 przestępstw (zgodnie z danymi PP w Sianowie: 95). Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 13,26 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniejsza od

⁸ Główny Urząd Statystyczny (dane na 31.12.2021)

⁹ Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dane na VII 2020)

średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Sianowie wynosi 67,20% i jest mniejszy od wskaźnika wykrywalności dla województwa zachodniopomorskiego oraz mniejszy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Sianowa najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 9,18 (wykrywalność 55%) oraz przeciwko mieniu - 6,73 (wykrywalność 41%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,36 (100%), o charakterze gospodarczym - 0,93 (79%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,35 (82%).

W zakresie wybranych przestępstw kryminalnych w Gminie Sianów na podstawie danych zarejestrowanych przez Posterunek Policji w Sianowie stwierdzono:

Tabela 7. Przestępstwa odnotowane na terenie Gminy Sianów

Przestępstwa na terenie gminy	2019	2020	2021
kradzież	11	20	11
kradzież z włamaniem	4	10	16
Przestępstwa narkotykowe	9	7	2
uszkodzenie mienia	6	11	8
Inne	75	47	49
Razem	105	95	86

Źródło: Raport o stanie Gminy Sianów za lata 2019-2021

Równoległe do działań Policji swoje działania prowadzi Straż Miejska w Sianowie.

W 2021 roku przyjęła 582 zgłoszenia od mieszkańców, które dotyczyły m. in.: czynów przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji - 244 przypadki, zdarzeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi - 52, zdarzeń przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia – 9, naruszenia ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – 12, zdarzeń przeciwko urządzeniom użytku publicznego – 13, czynów z ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczania chorób zakaźnych zwierząt – 2 oraz zdarzeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu – 5.

Tabela 8. Zgłoszenia przyjęte przez Straż Miejską na terenie Gminy Sianów

Rodzaj zgłoszenia	2019	2020	2021
przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	195	329	244
zdarzeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	100	64	52
zdarzeń przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	52	14	9
naruszenia ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	29	17	12
zdarzeń przeciwko urządzeniom użytku	34	19	13

publicznego			
czynów z ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczania chorób zakaźnych zwierząt	27	2	2
darzeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	31	16	5
Inne	483	177	245
Razem	951	638	582

Źródło: Raport o stanie Gminy Sianów za lata 2019-2021

Biorąc pod uwagę ostatnie lata można zauważyć, iż ogólna liczba odnotowanych przestępstw oraz zgłoszeń na terenie gminy Sianów od 2019 roku stale maleje. Niski wskaźnik przestępczości ma swoje odzwierciedlenie w diagnozie przeprowadzonej w formie anonimowej ankiety wśród mieszkańców Gminy Sianów, gdzie aż 95% badanych wskazuje, że czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania.

3.1.1 Kierunki działań

Konsultacje społeczne czyli zorganizowany sposób uzyskiwania przez uprawnione organy państwowe opinii oraz stanowisk od osób i instytucji, dotyczących szeroko rozumianej polityki bezpieczeństwa, jest ważnym elementem działań Policji. Niezmiernie istotne jest tworzenie narzędzi, które w precyzyjny sposób pozwolą na zdiagnozowanie potrzeb mieszkańców, a także poznanie miejsc zagrożeń na podległym terenie. Społeczność lokalna przekazując spostrzeżenia i uwagi dotyczące zagrożeń wstępujących w miejscach zamieszkania i obszarach użyteczności publicznej, aktywnie uczestniczy w procesie kształtowania właściwych zachowań oraz tworzeniu norm bezpieczeństwa. Kreatywne działanie ze strony Policji i wsparcie lokalnych mieszkańców daje idealne warunki do tworzenia bezpiecznego i przyjaznego otoczenia.

Jednym z takich narzędzi krajowa mapa zagrożeń. Mapy zagrożeń należy traktować jako istotny element procesu zarządzania bezpieczeństwem publicznym realizowanym w partnerstwie międzyinstytucjonalnym i społecznym. Krajowa mapa zagrożeń bezpieczeństwa opiera się o informację skatalogowane w trzech płaszczyznach tj. informacje gromadzone w policyjnych systemach informatycznych; informacje pozyskiwane od społeczeństwa w trakcie bezpośrednich kontaktów jak i w trakcie realizowanych debat społecznych poświęconych bezpieczeństwu publicznemu oraz informacje pozyskane od obywateli z wykorzystaniem platformy wymiany informacji. Informacje prezentowane na mapach uwzględniają zarówno wybrane kategorie przestępstw i wykroczeń jak i zagrożenia, które w subiektywnym odczuciu mieszkańców negatywnie wpływają na ich poczucie bezpieczeństwa.

Kolejnym narzędziem jest plan działań priorytetowych dzielnicowego, który ma poprawić skuteczność współdziałania dzielnicowego z mieszkańcami. Dzięki informacją uzyskanym między innymi w oparciu o spotkania, debaty oraz Krajową

Mapę Zagrożeń Bezpieczeństwa i bieżącą analizę zdarzeń dzielnicowi wychodzą naprzeciw oczekiwaniom społeczeństwa. Dla każdego rejonu dzielnicowego ustalony jest zakres działań priorytetowych, który wynika ze specyfiki rewiru i problemów zgłaszanych przez mieszkańców. Takie plany realizowane są w półrocznych cyklach. Każdy może sprawdzić, co w jego najbliższej okolicy należy do działań priorytetowych. Ponadto Policja przeprowadza szereg spotkań z mieszkańcami rejonu służbowego prowadząc różnego rodzaju prelekcje na temat bezpieczeństwa, przemocy w rodzinie, profilaktyki uzależnień, zagrożeń młodzieży we współczesnym świecie,. Spotkania te są organizowane w różnego rodzaju miejscach w zależności od adresatów i są to domy seniora, szkoły itp.

3.2 Integracja społeczna (w tym sektor pozarządowy)

Współpraca Gminy z organizacjami odbywa się na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji oraz jawności. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w Gminie ma charakter finansowy oraz pozafinansowy. Finansowe formy współpracy polegały na zleceniu realizacji zadań publicznych poprzez powierzenie lub wspieranie ich realizacji, a także na wspólnej realizacji zadań na zasadach partnerstwa.

Zdjęcie 1. Dni Ziemi Sianowskiej

Źródło: <https://www.sianow.pl/pl/page/obiekty-sportowe>

Finansowa forma współpracy może odbywać się w formach:

- powierzenia wykonywania zadania publicznego, w tym udzielenie dotacji na finansowanie jego realizacji;
- wspierania wykonywania zadania publicznego, w tym udzielane dotacji na dofinansowanie jego realizacji;
- dofinansowania wkładu własnego organizacji przy realizacji projektów z funduszy europejskich, krajowych i innych, gdzie taki wkład jest wymagany;
- umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej na zasadach określonych w ustawie;
- umowy partnerskiej określonej w art. 28a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295, 2020, z 2020 r. poz. 1378) oraz porozumienie albo umowę o partnerstwie określone w art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w

zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 818).

Pozafinansowe formy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego polegały na:

- konsultowanie z podmiotami programu projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji;
- konsultowanie projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań publicznych, o której mowa w art. 4 ustawy, z radami działalności pożytku publicznego w przypadku ich utworzenia;
- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym;
- funkcjonowanie Sianowskiego Inkubatora Organizacji Pozarządowych,
- udzielanie stałego wsparcia merytorycznego organizacjom przez pracowników Referatu Rozwoju Urzędu Gminy i Miasta Sianów;
- udostępnianie bądź wynajmowanie na preferencyjnych warunkach lokali, budynków użyteczności publicznej i obiektów sportowych Gminy na spotkania, konferencje, szkolenia, imprezy/zajęcia sportowe, imprezy charytatywne i inne.
- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania;
- pomoc w pozyskiwaniu środków na działalność statutową organizacji pozarządowych z innych źródeł niż budżet Gminy, poprzez:
 - promowanie ciekawych programów, w ramach których można uzyskać środki z innych źródeł,
 - wspólne aplikowanie o środki zewnętrzne,
 - pomoc w nawiązywaniu kontaktów krajowych i międzynarodowych,
 - koordynację podejmowanych działań
- promowanie działalności organizacji pozarządowych, zwłaszcza na stronie internetowej Gminy,
- prowadzenie aktualnej bazy danych teleadresowych organizacji pozarządowych na stronie internetowej Gminy

Na terenie Gminy i Miasta Sianów funkcjonuje **61** organizacji pozarządowych prowadzących działalność w zakresie m.in.:

- rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych,
- ochrony zdrowia,
- nauki, edukacji, oświaty i wychowania,
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu oraz turystyki,
- przeciwdziałania patologiom społecznym,
- działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym.

W 2021 roku w ramach otwartego konkursu ofert skierowane do organizacji pozarządowych wpłynęło 3 oferty z czego:

- zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej wpłynęło 10 ofert na łączną kwotę 320 000,00 zł
- zakresu promocji Gminy i Miasta Sianów wpłynęło 4 oferty na łączną kwotę 34 000,00 zł
- w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu poprzez poprawę warunków infrastrukturalnych w 2021 roku w Skibnie oraz aktywizację sportową społeczności lokalnej wpłynęła 1 oferta, na którą przyznano 20 000,00 zł

Ponadto Gmina Sianów w ramach „Małych Grantów” w 2021 roku przyznała czterem sianowskim organizacjom pozarządowym na łączną kwotę 25 000,00 zł

Na terenie Gminy Sianów działa 14 Klubów Sportowych z sekcji sportowej piłka nożna, piłka ręczna, judo, badminton, tenis stołowy, jeździectwo, wędkarstwo sportowe, karate.

Na terenie Gminy Sianów łączna liczba wspólnot, organizacji i inicjatyw przykościelnych wynosi 16, należą do nich Caritas, Akcja Katolicka, Matki Różańcowej, Rada Parafialna, Ministranci i Synodalna. Liczba poszczególnych organizacji na kościoły na terenie Gminy Sianów:

- Kościół w Sianowie - 6
- Kościół w Iwęcinnie - 1
- Kościół w Siecieminiu - 4
- Kościół w Sierakowie Sł. - 1
- Kościół w Ratajkach - 1
- Kościół w Szczeglino - 2
- Kościół w Osiekach - 1

Zadaniem tych wspólnot jest pomoc charytatywna, organizowanie zbiórek, wspieranie potrzebujących w zdarzeniach losowych i chorobach, mobilizacja i aktywizacja parafian do czynnego udziału w życiu parafii.

3.3 Kultura

Samorządową Instytucją kultury prowadzoną przez Gminę Sianów jest Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Sianów w strukturze, której funkcjonuje 7 filii bibliotecznych oraz nowoczesne kino i galeria Zorza.

Biblioteka Publiczna i jej filie, które znajdują się w miejscowościach: Węgorzewo Koszalińskie, Skibno, Sieciemin, Sierakowo, Osieki, Karnieszewice, Wierciszewo pracują od wtorku do piątku w godzinach od 11:00 do 19:00 oraz w soboty w godzinach od 8:00 do 16:00. Cztery z jej obiektów mają wejście do budynku przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, natomiast tylko 1 ma udogodnienia wewnątrz budynku dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach. W 2021 roku prowadzone były bieżące drobne

remonty i naprawy w bibliotece głównej i jej filiach. Prace remontowe były wykonane ze środków własnych.

Ponadto siedziba Centrum Kultury i Biblioteki Publicznej jest przystosowana dla użytkowników niewidzących i słabowidzących. Aby ułatwić komunikację z osobami niedosłyszącymi i głuchymi jest zainstalowany program „Równość człowieka głuchego, komunikacja osób niesłyszących i niedosłyszących”. Sianowska Biblioteka współpracuje ze Stowarzyszeniem Larix i kontynuując projekt „Nagranie i nieodpłatne rozpowszechnianie książek mówionych przeznaczonych dla osób niewidomych i słabowidzących w najnowszym standardzie cyfrowym”, pozyskała odtwarzacz cyfrowej książki mówionej – „czytacz” oraz ponad 7000 tytułów książek mówionych. W swoich zasobach Biblioteka posiada 270 książek z dużą czcionką, które w znaczny sposób ułatwiają czytanie osobom niedowidzącym.

Zdjęcie 2. Centrum Kultury w Sianowie

Źródło: <https://koszalininfo.pl/tag/ck-sianow/page/2/>

Biblioteczny księgozbiór liczy 43 745 woluminy, gdzie 80% z nich to pozycje nowe. Ogólnie we wszystkich placówkach bibliotecznych zarejestrowanych jest 5623 czytelników. W 2021 roku dokonano 60 954 wypożyczeń książek i 428 wypożyczenia zbiorów audiowizualnych. Wykupiono 40 kodów do Legimi oraz dostęp do 2659 książek na Ibuk Libra i z każdym miesiącem liczba użytkowników rośnie.

Działalność biblioteki to nie tylko gromadzenie i udostępnianie książek i prasy oraz zaspokajanie potrzeb czytelniczych mieszkańców obsługiwanego terenu. Sianowska biblioteka została wyposażona w nowoczesny sprzęt multimedialny taki jak czytelnia internetowa, stanowiska dla dzieci i dorosłych do odsłuchu e-booków, infokioski oraz stanowiska z iPadami. Wraz ze wszystkimi filiami bibliotecznymi jest w pełni skomputeryzowana. W każdej bibliotece są nowoczesne jednostki komputerowe z

dostępem do Internetu, łącznie 39 komputerów, z których mieszkańcy mogą bezpłatnie skorzystać.

W Bibliotece i jej filiach propagowane jest czytelnictwo poprzez stosowanie różnorodnych form pracy z czytelnikami. Organizowane są wydarzenia integracyjne i okolicznościowe, zajęcia plastyczne (kreatywne), lekcje biblioteczne, spotkania z literaturą, dyskusje.

W 2021 roku przeprowadzono 115 lekcji bibliotecznych: 110 lekcji dla dzieci i młodzieży uczącej się, 5 lekcji dla seniorów. Odbyło się również 8 spotkań ze znanymi pisarzami.

Przy bibliotece działają dwa Dyskusyjne Kluby Książki dla dzieci i dorosłych. DKK, które działają pod patronatem Książnicy Pomorskiej w Szczecinie. DKK działają w ramach ogólnopolskiego, wieloletniego programu Instytutu Książki „Tu czytamy”, promującego czytelnictwo. Obydwa kluby liczą po 15 członków. Spotkania odbywają się raz w miesiącu i omawiane są wówczas polecane książki.

Ciągły rozwój, liczne wypożyczenia skutkują tym, że Sianowska Biblioteka w roku 2020 zajęła 1 miejsce w Polsce na najlepszą bibliotekę oraz 1 miejsce na najlepszą bibliotekę w Woj. Zachodniopomorskim w Rankingu Bibliotek natomiast w 2021 roku 5. miejsce w Polsce w rankingu Instytutu Książki i Rzeczpospolitej.

W Centrum Kultury organizowane były warsztaty dla dzieci i młodzieży w wieku od 7 do 18lat:

- teatralne - śr. liczba dzieci uczęszczających na zajęcia: 9,
- gitarowe - śr. liczba dzieci uczęszczających na zajęcia: 5,
- wokalne - śr. liczba dzieci uczęszczających na zajęcia: 9,
- hiszpański - śr. liczba dzieci uczęszczających na zajęcia: 16,
- taneczne - śr. liczba dzieci uczęszczających na zajęcia: 20,
- pianino - śr. liczba dzieci uczęszczających na zajęcia: 9,
- perkusyjne - śr. liczba dzieci uczęszczających na zajęcia: 4,
- plastyczne - śr. liczba dzieci uczęszczających na zajęcia: 16,
- rysunek i malarstwo - śr. liczba dzieci uczęszczających na zajęcia: 9

W roku 2021 zorganizowało 212 wydarzeń kulturalnych takich jak imprezy plenerowe, imprezy kulturalne, imprezy w filiach bibliotecznych, w salach zebrań w poszczególnych miejscowościach, konkursy, wystawy, pokazy on-line itp.

Zdjęcie 3. Zajęcia w Centrum Kultury

fot.: W. Kosowski

Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Sianów administruje również świetlicami wiejskimi, które mieszczą się w Bielkowie, Grabówku, Gorzebądku, Iwęcinnie, Maszkowie, Rzepkowie, Skibnie (wraz z punktem bibliotecznym), Skwierzynie, Sownie oraz dwiema w Sianowie. W budynkach tych na bieżąco prowadzone były obowiązkowe przeglądy budowlane, ppoż., elektryczne, kominiarskie, a także prowadzone były prace remontowo- naprawcze. W roku 2021 przeprowadzono remont budowlany, remont instalacji elektrycznej oraz wymianę drzwi w świetlicy w Bielkowie, wymianę pionów wodno-kanalizacyjnych i remont łazienek w świetlicy w Wierciszewie, remont pomieszczeń w świetlicy w Skwierzynie oraz remont budowlany i malowanie pomieszczeń w świetlicy w Rzepkowie.

Kino Zorza jest integralną częścią Centrum Kultury i Biblioteki Publicznej Gminy i Miasta Sianów. Odbywają się w nim cyklicznie pokazy filmowe, gościnnie występują teatry muzyczne oraz dramatyczne.

W roku 2013 kino zostało odrestaurowane i zmodernizowane a w holu kina powstała Galeria Zorza, w której systematycznie odbywają się wernisaże i wystawy prac artystów nie tylko z regionu, ale także z całego kraju.

W 2015 roku nastąpiła termomodernizacja budynku kina, a w drugiej połowie roku 2017 – cyfryzacja kina. Dzięki dotacji z Państwowego Instytutu Sztuki Filmowej zamontowano projektor cyfrowy.

Zdjęcie 4. Kino Zorza w Sianowie

Fot.: Waldemar Kosowski

W 2019 roku zainstalowano elektroniczny system sprzedaży biletów z możliwością rezerwacji i kupna online oraz zmodernizowano nagłośnienie kinowe na standard Dolby Surround 5.1. i wymieniono ekran na perforowany.

Kino Zorza jest kinem jednosalowym ze 138 miejscami siedzącymi.

Tabela 9. Liczba seansów i sprzedanych biletów w Kinie Zorza

Rok	2019	2020	2021
Ilość seansów ogółem	314	222	61
Ilość biletów ogółem	10 557	4 367	5 023
Ilość seansów produkcji polskiej	106	130	17
Ilość biletów na seanse produkcji polskiej	4 956	3100	1 399

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Poza seansami filmowymi w kinie odbywają się inne imprezy kulturalne ważne dla Sianowa np. Koncert dla Wolontariuszy, Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Folk Film Festiwal, Sianowskie Rybogryfy, Ogólnopolski Konkurs Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej „Poniesie Nas Muzyka” i inne.

W Gminie Sianów działają aktywnie trzy Zespoły Ludowe: Bursztyny z Sianowa, Kwiat Paproci z Wierciszowa i Rosiczki z Sieciemina. Każdy z Zespołów jest otwarty na nowych wokalistów i wspólne kultywowanie tradycji muzycznych.

Jedną z kolejnych inwestycji w sferze kultury jest Centrum Nauki. Na starówce powstaje piękny, nowoczesny budynek ze szklaną elewacją nawiązującą do zabytkowego charakteru unikatowego sianowskiego rynku. Będą tu też laboratoria i tętniąca życiem baśniowa fabryka energii i wiedzy. Tutaj chce się odkrywać, dziwić i zachwycać otaczającym światem. Centrum Nauki to ważny projekt dla całej społeczności lokalnej, ze względu na funkcję jaką docelowo będzie pełnił oraz miejsce, w którym powstanie. Zdegradowany obszar Starego Miasta został wpisany do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy i Miasta Sianów. Obszar ten wymaga ciągłych działań naprawczych i nowych inwestycji. Nowa placówka o charakterze edukacyjno – eksperymentalnym, skierowana do wszystkich mieszkańców Sianowa i regionu.

Zdjęcie 5. Projekt Centrum Nauki

Źródło: <https://www.sianow.pl/pl/news/centrum-nauki-na-horyzoncie>

Przy ulicy Armii Polskiej z jednej strony i Placu Pod Lipami z drugiej, w miejscu pomnika „Dziewczynki z zapałkami” powstaje budynek o pow. ok. 660 m². Składający się z dwóch kondygnacji i poddasza. Swoją współczesną architekturą nawiązuje do przyjętego układu zagospodarowania przestrzennego tej części miasta. W budynku zaprojektowane są m.in. laboratoria i stanowiska interaktywne, dzięki którym uczestnicy warsztatów będą mogli przeprowadzać szereg ciekawych doświadczeń i eksperymentalnie badać różne zjawiska z dziedzin nauk przyrodniczych i matematycznych.

3.4 Mieszkalnictwo (w tym zasoby komunalne)

Tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych lokalnej społeczności jest zadaniem własnym Gminy. Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku Gmina Sianów posiadała w zasobie 281 mieszkań o łącznej powierzchni 12475,93 m². W tym 30 lokali przeznaczonych na najem socjalny o łącznej powierzchni 926,48 m².¹⁰

W związku z uchwałą Rady Miejskiej w Sianowie dnia 28 czerwca 2021 Nr XXXVIII/258/2021 nastąpiła zmiana w sprawie zasad wynajmowania lokali i pomieszczeń tymczasowych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy i Miasta Sianów. Na najem lokali mieszkaniowych po aktualizacji oczekiwało 60 rodzin, zaś na koniec roku 2021 - 64 rodziny, z czego 15 rodzin oczekiwało na przyznanie lokali socjalnych. Średni czas oczekiwania na najem mieszkania z zasobów Gminy wyniósł 5 lat. Dane te świadczą o dużych potrzebach mieszkaniowych gminy Sianów.

Zdjęcie 6. Wizualizacja Osiedla – Mieszkanie PLUS

Źródło: <https://mieszkanieplus.gov.pl/2020/03/18/pierwsze-widoki-na-mieszkania-w-zachodniopomorskim-sianowie/>

Sposobem na rozwiązanie części problemów mieszkaniowych było poszerzenie oferty o rządowy program Mieszkanie Plus. Realizacja zadania w ramach programu trwa już od 2019r. Budowany jest zespół budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z zagospodarowaniem terenu i infrastrukturą towarzyszącą w Sianowie. Inwestycja obejmuje budowę siedmiu budynków mieszkalnych wielorodzinnych, 4-kondygnacyjnych wraz z wykończeniem lokali mieszkalnych, z niezbędną

¹⁰ Dane Gminnego Zakładu Komunalnego

infrastrukturą techniczną i drogową. W ramach inwestycji rozpoczęto budowę 168 mieszkań: 8 mieszkań jednopokojowych, 76 mieszkań dwupokojowych, 76 mieszkań trzypokojowych oraz 8 mieszkań czteropokojowych, w tym 9 mieszkań przystosowanych dla osób niepełnosprawnych¹¹. W każdym bloku, w parterze budynku zaprojektowano wózkownie i pomieszczenia techniczne. W ramach inwestycji powstaje również 168 miejsc parkingowych, w tym 9 miejsc dla samochodów osób niepełnosprawnych. Zaprojektowano również plac zabaw dla młodszych i starszych dzieci, plac rekreacyjny, ławki oraz wiaty rowerowe. Program Mieszkanie plus jest adresowany do tych osób (ok. 40% społeczeństwa), które zarabiają zbyt dużo, żeby dostać mieszkanie komunalne, ale jednocześnie zbyt mało, żeby kupić mieszkanie za kredyt. A ponieważ inwestycje są realizowane na zasadach rynkowych, od potencjalnego najemcy wymaga się tzw. zdolności czynszowej. Innymi słowy, jego dochody powinny być na tyle wysokie, by był w stanie terminowo opłacać czynsz i inne koszty związane z najmem mieszkania o określonym metrażu. Zdolność czynszowa gospodarstwa domowego jest obliczana na podstawie dochodów każdego z jego członków. Na zdolność czynszową pozytywnie wpływają świadczenia w ramach programu Rodzina 500+. Szczegółowe zasady i tryb wyboru najemców zostaną określone w regulaminie pracy komisji kwalifikacyjnej przyjętym uchwałą Rady Miejskiej w Sianowie.

Czynnikami mającymi decydujący wpływ na problemy w obszarze mieszkalnictwa komunalnego (wspólnoty mieszkaniowe) są:

- a) Konflikty sąsiedzkie, brak poszanowania i dbałości o części wspólne (drzwi wejściowe do budynku, klatki schodowe, piwnice, pomieszczenia gospodarcze, oświetlenie);
- b) Sytuacja rodzinna poszczególnych rodzin (skupienie na małej powierzchni rodzin wielopokoleniowych);
- c) Bezrobocie (brak lub niskie dochody powodujące zaleganie z płatnościami za lokale komunalne);
- d) Nadużywanie alkoholu (brak dbałości o przestrzeń lokali komunalnych oraz części wspólnych, dewastowanie i brak potrzeby utrzymywania czystości zarówno w lokalu jak i w częściach wspólnych);

Rozwój dalszych działań w obszarze hamują:

- a) Brak lokali, które można przydzielać zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Sianowie, poprawiając standard życia rodziny, lub ewentualna zamiana lokalu mieszkańcom (opcjonalnie, gdy wystąpią przesłanki uzasadniające zamianę);
- b) Niewystarczająca znajomość przepisów prawa po stronie właścicieli (lokatorów) zamieszkujących wspólnoty mieszkaniowe (znajomość praw i obowiązków lokatorskich, szczególnie w obszarze zobowiązań finansowych);
- c) Przepływ informacji i współpraca pomiędzy instytucjami (brak bazy danych o zadłużeniu lokatorów, będących w trudnej sytuacji uniemożliwiającej ponoszenie opłat za lokal mieszkalny);

¹¹ <https://mieszkanieplus.gov.pl/>

- d) Zaległości za opłaty – brak świadomości o możliwości odpracowania zaległości z tytułów czynszowych (kampania informacyjna dedykowana lokatorom wspólnot mieszkaniowych);

Kierunki działań sprzyjając dalszemu rozwojowi Gminy w celu osiągnięcia poprawy sytuacji to m.in.:

- a) Pozyskiwanie, budownictwo, lub adaptacja budynków w celu powiększenia zasobów mieszkalnych gminy
- b) Pozyskanie do zasobów Gminnego Zakładu Komunalnego pracowników wykwalifikowanych w zakresie budownictwa (elektrycy, glazurnicy, stolarze, hydraulicy, malarze, ślusarze);
- c) Rozstrzyganie problemów dotyczących spraw mieszkaniowych wg. kompetencji poszczególnych jednostek organizacyjnych Gminy;
- d) Ustalenie procedur wymiany informacji między instytucjami dot. problemów społecznych (za zgodą osób, których problem dotyczy);

3.5 Pomoc społeczna i usługi społeczne

Pomoc społeczna stanowi bardzo ważny obszar związany z funkcjonowaniem Gminy Sianów, gdyż działania realizowane w tym zakresie wywierają bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. Pomoc społeczna to kompleksowy zbiór działań, zmierzających do wspierania osób i ich rodzin w pokonywaniu ciężkich sytuacji życiowych oraz doprowadzaniu ich do pełnej samodzielności.

Jednostką odpowiedzialną za realizację zadań gminy w zakresie pomocy społecznej w gminie jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sianowie, który został powołany uchwałą Rady Miejskiej w Sianowie nr XII/49/91 z dnia 27.02.1991r. MGOPS niesie pomoc osobom, które z różnych przyczyn znalazły się w trudnej sytuacji materialnej, bytowej lub rodzinnej i nie potrafią z niej wyjść samodzielnie. Oprócz MGOPS, na terenie gminy działa także: Środowiskowy Dom Samopomocy „Szansa”, który jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu dla osób przewlekle psychicznie chorych lub osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym i lekkim powyżej 18 roku życia. Zadania realizowane są przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sianowie. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy społecznej są:

- ubóstwo;
- sieroctwo;
- bezdomność;
- bezrobocie;
- niepełnosprawność;
- długotrwała choroba;
- przemoc w rodzinie;
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;

- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art.159 ust.1 pkt 1 lit.c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej;

3.5.1 Rodzina

W 2021 roku pomocą społeczną objęto łącznie 321 rodzin, w skład których wchodziło 775 osób, oraz 146 jednoosobowych gospodarstw domowych. Z danych MGOPS Sianów wynika iż w 2021 roku nastąpił wzrost grupy rodzin, w których wychowuje się czworo i więcej dzieci – 14 rodzin (w 2020r. – 9, w 2019r. - 10). Trudna sytuacja materialno – bytowa, to tylko jedna z przyczyn, dla których część rodzin pozostaje w kręgu zainteresowania Ośrodka Pomocy Społecznej. Bardzo ważnym i trudnym, pozostaje problem przemocy w rodzinie. W 2021 roku Gminny Zespół Interdyscyplinarny rozpoczął 24 procedury *Niebieskiej Karty*. Wzrost liczby wniosków świadczących o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu rodzin miał też wpływ na podjęcie decyzji o utrzymaniu poziomu proponowanego wsparcia w formie asystentury. W ciągu ostatnich trzech lat długotrwałą pomocą asystentów objęto: 2021r. 26 rodzin. Skuteczna asystentura w rodzinach miała największy wpływ na ograniczenie procedury umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Jest nie tylko argumentem w toczących się postępowaniach sądowych, jest przede wszystkim najskuteczniejszym narzędziem w procesie naprawczym w rodzinach dysfunkcyjnych. Niestety mimo ogromnemu zaangażowaniu w proces naprawczy w rodzinie dysfunkcyjnej w 2021 roku aż 23 dzieci przebywało w pieczy zastępczej. Łącznie środki, które gmina wydatkowała na ten cel w roku 2021 – to blisko 170 tys. zł. Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej to: 10% kosztów w pierwszym roku umieszczenia, 30% w drugim roku i 50% od trzeciego roku do czasu innego rozstrzygnięcia przez Sąd lub usamodzielnienia się dziecka, które osiągnie pełnoletniość. Ważnym uzupełnieniem materialnych form wsparcia pozostaje niezmiennie poradnictwo specjalistyczne (psycholog, pedagog, prawnik), z którego usług w 2021 roku skorzystało łącznie 68 rodzin. Mimo wszechstronnej pomocy oferowanej każdej rodzinie, która znalazła się w kryzysie, wciąż wysoki pozostaje wskaźnik dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej - 23 dzieci. W ramach systemu finansowego wsparcia rodzin należy zwrócić uwagę na świadczenia wychowawcze w ramach Programu Rodzina 500+. W 2021 r. do MGOPS wpłynęło 1713 wniosków o przyznanie prawa do świadczenia wychowawczego (aktualnie realizacją świadczenia 500+ zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych). Wydano 2710 decyzji

dotyczących prawa do świadczeń rodzinnych środki z funduszu alimentacyjnego pobierało 90 osób¹².

3.5.2 Niepełnosprawność

Z danych zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie i Mieście Sianów na lata 2007-2015 (aktualizacja na lata 2016-2022) wynika, że na terenie całej gminy w roku 2006 było 1063 osób ze stwierdzonym stopniem niepełnosprawności. To wówczas było blisko 8% całego sianowskiego społeczeństwa. Z danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2011r. wynika, iż wskaźnik niepełnosprawności dla Gminy Sianów wyniósł już 14,97% co stanowi około 2100 osób niepełnosprawnych (niezależnie od stopnia i rodzaju orzeczenia)¹³. Niestety 10 letnie dane statystyczne i brak jednolitego rejestru uniemożliwia rzetelne oszacowanie aktualnej liczby osób z niepełnosprawnościami z podziałem na stopień znaczny, umiarkowany i lekki. Zakłada się, że najbliższy pomiar rzeczywisty niezależnie od organu orzekania powstanie z wyników Spisu Powszechnego z 2021. Aktualne dane pochodzące z ostatniego spisu powszechnego GUS zostaną opublikowane dopiero w połowie roku 2023 (informacja WUS w Szczecinie), a to oznacza, że poruszamy się wyłącznie w obszarze danych szacunkowych. Na terenie Gminy Sianów wg tych danych zamieszkuje około 2500 osób ze stwierdzoną niepełnosprawnością (niezależnie od stopnia niepełnosprawności i organu ustalającego ten stopień). Stałą pomocą w ramach zadań zleconych i zadań własnych w Gminie Sianów korzysta około 500 niepełnosprawnych mieszkańców (około 20% ON). Do najważniejszych zadań dedykowanych osobom niepełnosprawnym należą przede wszystkim usługi opiekuńcze, asystentura osobista, opieka wytchnieniowa i miejsca w placówkach wsparcia dziennego. Z danych MGOPS w Sianowie wynika, że z pomocy w formie usług opiekuńczych w 2021 roku skorzystało łącznie 30 osób niepełnosprawnych. Z pomocy i wsparcia asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej w 2021 roku skorzystało 10 osób. W ramach opieki wytchnieniowej w 2021 roku pomocą objęto 26 opiekunów sprawujących stałą, całodobową opiekę nad osobami niepełnosprawnymi. Większość działań skierowanych do osób niepełnosprawnych w 2021 roku było finansowanych ze środków budżetu państwa lub ze środków Unii Europejskiej pozyskanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego. Wyjątek stanowi samodzielna realizacja i finansowanie Gminnego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych.

Jednym z głównych problemów społecznych w Gminie Sianów jest stale rosnąca liczba osób z niepełnosprawnościami. Ograniczony dostęp do specjalistów oraz długie terminy oczekiwania na wizytę, brak możliwości skorzystania z zabiegów rehabilitacyjnych w niezbędnym zakresie, brak transportu publicznego dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych, bariery architektoniczne i komunikacyjne powodują pogarszanie i tak złego stanu zdrowia. Problemy finansowe

¹² Dane własne Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sianowie

¹³ Źródło: Główny Urząd Statystyczny

powodują, że osoby te czują się gorsze i zamykają się na kontakty z innymi ludźmi, nie identyfikują się one z osobami zdrowymi, co powoduje izolację od społeczności lokalnej. Osoby niepełnosprawne są szczególnie zagrożone zjawiskiem wykluczenia społecznego, ponieważ na co dzień muszą zmagać się z barierami świadomościowymi w społeczeństwie, biernością, niezrozumieniem, niechęcią, a przede wszystkim niewiedzą. Napotykają liczne problemy związane z samodzielnym funkcjonowaniem w życiu codziennym, rodzinnym, pracy i środowisku sąsiedzkim. Problemy, wobec jakich stają osoby niepełnosprawne zależą od wielu czynników:

- rozległość terenu - co powoduje, że osoby niepełnosprawne (niesamodzielne) mieszkające na terenach wiejskich są pozbawione swobodnego dostępu do placówek świadczących usługi zdrowotne.
- transport - brak transportu publicznego dostosowanego do osób z ograniczeniami powoduje m.in. brak możliwości podjęcia zatrudnienia w innym mieście, brak dostępu do kultury, brak możliwości skorzystania z pomocy specjalistycznej i placówek służby zdrowia.
- problemy finansowe - niski poziom dochodów własnych (renty lub świadczenia zastępcze z pomocy społecznej). Niskie dochody to w efekcie ograniczenie wydatków na leki, leczenie czy rehabilitację.
- samotność – brak rodziny, wsparcia rodzinnego powoduje, że osoby niepełnosprawne często nie stawiają sobie celów życiowych, rezygnują z aspiracji, a ich życie koncentruje się na codziennej wegetacji. Niektórzy mają poczucie krzywdy, co wiąże się z uczuciem osamotnienia, społeczną izolacją, roszczeniowością lub wycofaniem z życia społecznego.

W celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych z terenu Gminy Sianów należałoby: utworzyć punkt nieodpłatnej wypożyczalni sprzętu do pielęgnacji, opieki i rehabilitacji osób niesamodzielnych (niepełnosprawnych) w miejscu zamieszkania.

Dla poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych dobrym rozwiązaniem zapewne byłoby powiększenie liczby miejsc w ośrodkach dziennego wsparcia: Środowiskowy Dom Samopomocy „Szansa” i Dzienny Dom Seniora „Magnolia”.

Zdjęcie 7. Uczestnicy z ŚDS Szansa z rodzinami podczas Festynu

Źródło: www.mgops.sianow.pl

Ważnym obszarem wsparcia osób niepełnosprawnych (niesamodzielnych) jest likwidacja barier architektonicznych z przestrzeni publicznej i wygenerowanie z zasobów komunalnych mieszkań dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym mieszkań chronionych. Perspektywicznym rozwiązaniem problemów mieszkaniowych (utrzymania i samodzielności w tych mieszkaniach) jest inwestycja w przestrzeń zapewniającą samodzielność z niewielką pomocą zewnętrzną tj. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne. Korzystnym przedsięwzięciem byłoby także zwiększenie dostępu oraz dofinansowania do zabiegów rehabilitacyjnych, do dojazdów do lekarzy specjalistów, do turnusów rehabilitacyjnych. Dobrą praktyką pozwalającą na utrzymanie samodzielności w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych są zwiększone nakłady na zatrudnienie i utrzymanie personelu świadczącego usługi społeczne w miejscu zamieszkania: opiekunki domowe oraz asystenci osobiści osób niepełnosprawnych. Walka z barierami i ograniczeniami z jakimi spotykają się niepełnosprawni, nie jest zadaniem prostym. Podejmowane działania na rzecz poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnością muszą mieć charakter długofalowy i wielopłaszczyznowy, a zatem polegać na redukcji barier fizycznych, ale nade wszystko powinny prowadzić do likwidacji barier społecznych. Warto podkreślić, że chociaż zmiana sytuacji życiowej niepełnosprawnych w dużej mierze zależy od nich samych i ich stosunku do własnych ograniczeń, to zwykle nieodzowne jest również wsparcie ze strony powołanych do tego instytucji oraz osób tworzących inicjatywy pozainstytucjonalne. Wsparcie to najczęściej określane jest jako szczególny sposób i rodzaj pomocy udzielanej poszczególnym osobom i grupom, głównie w celu mobilizacji sił, potencjału zasobów, które zachowali, aby mogli sami sobie radzić ze swoimi

problemami. W zależności od udzielanego wsparcia, dzieli się je na: wsparcie informacyjne, emocjonalne, materialne, przez świadczenia. Niepokojąco szybki wzrost niepełnosprawności, który obserwujemy w Polsce, wywołuje liczne skutki w sferze społecznej i gospodarczej. Rosnący udział osób starszych, niepełnosprawnych, schorowanych w społeczeństwie powoduje konieczność zabezpieczenia ich potrzeb, wśród których na pierwszy plan wysuwają się potrzeby zdrowotne, finansowe, potrzeba wsparcia w życiu codziennym oraz podtrzymywanie kontaktów międzyludzkich. Dzięki podjętym i zrealizowanym działaniom zwiększamy dostępność do usług kierowanych do osób niepełnosprawnych. Poprawiamy stan zdrowia psychiczny i fizyczny, co sprawia, że stają się bardziej samodzielni i niezależni. Zwiększony budżet w Gminnym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych daje wsparcie finansowe osobom niepełnosprawnym i umożliwia im zmniejszenie wydatków na korzystanie z leczenia specjalistycznego, zakup leków czy rehabilitacji. Rozbudowa Ośrodków Wsparcia Dziennego, mieszkania chronione i ewentualna inwestycja w centrum Opiekuńczo – Mieszkalne pozwoli na zaopiekowanie większej liczby osób z problemami zdrowotnymi. Poszerzony zakres rehabilitacji umożliwi nie pogarszanie się stanu zdrowia osób niepełnosprawnych. Transport publiczny dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych zwiększy ich możliwości w znalezieniu pracy, rozwijaniu aktywności i dostępu do usług społecznych. Zwiększenie liczby mobilnych opiekunek domowych czy asystentów osobistych da możliwość zaopiekowania większej ilości osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w ich naturalnym środowisku domowym. Mieszkania dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz likwidacja barier architektonicznych sprawią, że poprawi się komfort ich życia.

Wybrane problemy osób niepełnosprawnych ujęte są także w Gminnym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych przyjętym uchwałą rady Miejskiej w Sianowie Nr XX/214/2016 z dnia 24.02.2016r (na lata 2016 – 2022). Celem Programu jest tworzenie systemu wsparcia umożliwiającego przywrócenie osób niepełnosprawnych do aktywnego życia rodzinnego i społecznego. Wśród 53 osób niepełnosprawnych objętych wsparciem finansowym programu w 2021 roku - 5 to dzieci do 18 roku życia.

3.5.3 Przemoc w rodzinie

Gminny Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie powołany został 17 maja 2011 r. zarządzeniem Burmistrza Gminy i Miasta Sianów Nr 144/2011 w skład którego wchodzi przedstawiciele służb społecznych: Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, służby zdrowia, szkolnictwa, kuratorskiej służby sądowej, Żandarmerii Wojskowej oraz organizacji pozarządowej. Ich działania opierają się na wzajemnej współpracy i realizacji opracowanego indywidualnego planu pracy dla rodzin i osób uwikłanych w przemoc domową. W 2021 roku Gminny Zespół Interdyscyplinarny i jego grupy robocze wszczęły 24 postępowania w ramach *Niebieskiej Karty*. Zakończyły 29

postępowań w tej kategorii. Niestety tylko 2 sprawców przemocy przystąpiło do programu korekcyjno-edukacyjnego organizowanego przez PCPR w Koszalinie.

Skuteczność pomocy osobom doznającym przemocy oraz stosującym przemoc utrudniona jest przez funkcjonujące w społeczeństwie przyzwolenie na przemoc spowodowane czynnikami kulturowymi, stereotypami, utożsamianiem przemocy wyłącznie ze środowiskiem dysfunkcyjnym/patologicznym. Ponadto nadal występuje niechęć do reagowania na akty przemocy wynikająca z obawy o własne bezpieczeństwo, strach przed ostracyzmem, koniecznością udziału w rozprawach sądowych. Trudności występują także z uwagi na brak współpracy osoby doświadczającej przemocy z członkami Zespołu/grup roboczych lub wycofywanie się z dotychczasowo podjętych działań. Ma to wiele podłoży: zależność od sprawcy (psychiczna, finansowa, mieszkaniowa), wstyd i lęk przed oceną społeczną, wykluczeniem społecznym, poczucie bezsilności, brak wiary w skuteczność systemu kar za znęcanie się nad osobami najbliższymi. Głównym problemem we współpracy ze sprawcami przemocy jest poczucie bezkarności, wynikające ze sporadycznego ponoszenia odpowiedzialności za przestępstwa z użyciem przemocy oraz brak narzędzi do egzekwowania obecności na posiedzenia Zespołu/grup roboczych lub zajęciach w ramach programów korekcyjno-edukacyjnych.

Czynnikami deficytowymi w systemie skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie aspekty prawne: niejednoznaczne przepisy, zbyt długi tryb postępowań prokuratorskich i prawnych, zbyt niskie kary za znęcanie się nad członkami rodziny lub wręcz częste umarzanie postępowań powodujące poczucie bezkarności u sprawców i nie motywujące do zmiany zachowań a u ofiar brak zaufania do systemu sądowego i poczucie bezradności, osamotnienia i powtórnego zranienia. Jest też mała liczba specjalistycznych szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pozwalających na wzrost kompetencji ich członków z zakresu interwencji i pracy w grupach roboczych. Niewielka ilość działań profilaktycznych (warsztatów, kampanii społecznych i informacyjnych) ma wpływ na niską świadomość społeczną w zakresie zjawiska przemocy domowej oraz możliwych forma wsparcia. Osoby wymagające pomocy mają także utrudniony dostęp specjalistycznego poradnictwa (psycholog, prawnik, pedagog, mediator).

Aby wpłynąć na skuteczniejsze wsparcie w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy zadbać o wysoki poziom kompetencji osób zaangażowanych w działania pomocowe. Umożliwić dostęp do specjalistycznego wsparcia (poradnictwo specjalistyczne, grupy terapeutyczne, programy psychologiczne, korekcyjno-edukacyjne) zapewnić możliwość bezpiecznego schronienia (PIK, socjalistyczne ośrodki wsparcia). Pracować nad współpracą wszystkich powołanych do przeciwdziałania przemocy służb, nad interdyscyplinarnością działań, wymianą informacji. Umożliwienie osobom zależnym od sprawców przemocy rozpoczęcie samodzielnego życia (mieszkania chronione, możliwość zatrudnienia, dostęp do placówek zapewniających opiekę nad dziećmi w wieku przedszkolnym, zapewnienie bezpieczeństwa poprzez stosowanie dostępnych narzędzi izolacji sprawców

przemocy oraz kończenie postępowań sądowych/prokuratorskich wyrokami skazującymi za przestępstwo przemocy).

Niezbędne jest zabezpieczenie w budżecie gminy wystarczających środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji osób zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zatrudnienie stałe specjalistów (psycholog, prawnik, pedagog, mediator). Będzie to miało wpływ na zwiększenie otwartości zarówno osób doznających przemocy jak i stojących przemoc, co za tym idzie zwiększenie zaufania i współpracy. Pozwoli także na zmianę postaw, przekonań i wpłynie na eliminowanie nieprawidłowych zachowań. Wskazane jest także zapewnienie mieszkań chronionych dla osób doznających przemocy, egzekwowanie pierwszeństwa w otrzymywaniu lokali z zasobów gminnych. Należy także zwiększyć ilość kampanii informujących i profilaktycznych.

Powyższe działania będą miały znaczący wpływ na jakość świadczonych usług pomocowych. Wykwalifikowana karda będzie w stanie trafnie diagnozować zjawisko przemocy, rzetelnie przekazywać informacje odnośnie procedur służących do ochrony osób doznających przemocy, będzie w mniejszym stopniu narażona na manipulacje. Zwiększenie oferty pomocy o stałe zatrudnienie specjalistów pozwoli na skuteczną pomoc osobom w kryzysie nie rozciągnięta w czasie. Działania profilaktyczne oraz kampanie społeczne pozwolą na zwiększenie świadomości mieszkańców gminy w zakresie zjawiska przemocy, zmniejszenie tzw „znieczulicy” społecznej oraz przełamanie stereotypów w tym zakresie.

3.5.4 Seniorzy

Zgodnie z danymi statystycznymi społeczeństwo polskie starzeje się. Zatem seniorzy to coraz większa część populacji. Z danych gromadzonych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poczynawszy od roku 2000 do roku 2021 tendencje te również mają charakter wzrostowy. W roku 2000 na 13215 mieszkańców ogółem w wieku poprodukcyjnym było 1430 osób (1009 kobiet i 421 mężczyzn). To 10,8% ogółu ludności w całej gminie. Rok 2021 to łącznie wg danych UGiM w Sianowie 13207 mieszkańców, z czego w wieku poprodukcyjnym 2435 osób (1648 kobiet i 787 mężczyzn). To 18,4% ogółu ludności w całej gminie. Ważnym wskaźnikiem do przygotowywania strategii działań na rzecz osób w wieku senioralnym są dane demograficzne w poszczególnych kategoriach wiekowych.

Dla potrzeb niniejszego opracowania lata te zostały podzielone na wiek 60-70 lat, 70-80 lat, 80 i więcej. I tak w roku 2000 w kategorii:

- 60-70 lat - liczba kobiet to: 1045, liczba mężczyzn to: 461;
- 70-80 lat - liczba kobiet to: 417, liczba mężczyzn to: 291;
- 80 lat i więcej Liczba kobiet to: 283, liczba mężczyzn to: 90;

Dla tych samych przedziałów wiekowych w roku 2021 ustalono:

- 60-70 lat - liczba kobiet to: 1035, liczba mężczyzn to: 455;

- 70-80 lat - liczba kobiet to: 432, liczba mężczyzn to: 308;
- 80 lat i więcej liczba kobiet to: 262, liczba mężczyzn to: 91;

Zdjęcie 8. Gminy Dzień Seniora

Źródło: www.mgops.sianow.pl

Wymagają wsparcia w formie organizacji czasu wolnego, osoby niesamodzielne wsparcia w codziennym funkcjonowaniu lub umieszczenia w pałcówkach dziennej lub całodobowej opieki. W gminie od 2018r. funkcjonuje Dzienny Dom Seniora „Magnolia”, do którego uczęszcza 30 seniorów (średnia wieku to 82 lata). Z usług opiekuńczych w 2021r. skorzystało 30 osób starszych, chorych i niepełnosprawnych. W domach pomocy społecznej przebywało w 2021 roku 18 mieszkańców gminy Sianów, którzy osiągnęli wiek senioralny (kobiety powyżej 60r.ż.; mężczyźni powyżej 65 r.ż.). Ważnym ogniwem w ofercie adresowanej do seniorów jest różnorodność tych propozycji. Chodzi bowiem o to, aby na każdym etapie życia seniora zaproponować działania atrakcyjne i dostosowane do możliwości indywidualnych wstecznego odbiorcy. Stąd oferta Klubu Seniora i Akademii Seniora dla „młodych seniorów”, którzy po zakończonym etapie życia zawodowego oczekują przedłużenia aktywności właściwie we wszystkich obszarach (aktywność ruchowa, rozwój intelektualny, konsumpcja dóbr kultury itd.).

Zdjęcie 9. Spotkanie z Burmistrzem w ramach Korpusu Wsparcia Seniorów

Źródło: www.mgops.sianow.pl

Podjmując działania na rzecz seniorów koniecznym jest właściwe zdiagnozowanie potrzeb poszczególnych kategorii wiekowych. Celem głównym pozostaje wyrównanie szans w dostępie do zasobów i usług społecznych w środowisku lokalnym. Chodzi bowiem o to aby zakres tych ofert odpowiadał na ogrom problemów i trudności, z którymi borykają się seniorzy w codziennym życiu, w tym ubóstwo rentowo – emerytalne, wycofanie z życia społecznego, czy brak dostępu lub ograniczony dostęp do usług opiekuńczych i specjalistycznych. Planując strategiczne działania dla tej grupy mieszkańców gminy należy przede wszystkim wziąć pod uwagę potrzebę aktywizacji i zagospodarowania czasu wolnego, dzięki czemu wykluczyć można tzw. „bezczynność” czyli bierność powodującą powstawanie kolejnych ograniczeń w życiu codziennym (wycofanie, izolacja, depresja). Pewnym ułatwieniem w wygospodarowaniu środków na realizację działań na rzecz społeczności senioralnej jest korzystanie z proponowanych przez rząd programów i projektów (Program Senior Plus, Program Opieka Wytchnieniowa, Program Asystent Osobisty osoby Niepełnosprawnej, Program Opieka 75+, Korpus Wsparcia Seniora). W kolejnych latach gmina korzysta i korzystać będzie nadal również z projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, których liderami są jednostki organizacyjne gminy (MGOPS) lub partnerzy lokalni np. Fundacja Nauka dla Środowiska. Dzięki tym środkom wsparciem w 2021 i 2022 zostało objętych ponad 100 seniorów („Dobre Wsparcie”, „Pokonać bariery”).

3.5.5 Bezdomność

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania. Złożoność przyczyn bezdomności wynika z tego, że niejednokrotnie są one ze sobą powiązane, częstokroć trudno jest określić pierwotną przyczynę problemu. Wiele osób staje się bowiem bezdomnymi w wyniku splotu niekorzystnych zdarzeń, które występują po sobie i wzajemnie się przenikają. Prawo skierowania do placówki dla osób bezdomnych ma osoba/rodzina, która nie posiada prawa do mieszkania (eksmisja bez prawa do lokalu socjalnego, zakaz zbliżania się do domowników w procedurze art. 207 k.k. i NK, po opuszczeniu ZK, w innych sytuacjach, które uniemożliwiają powrót do miejsca zamieszkania – po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego). Skierowanie do schroniska dla osób bezdomnych oraz dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi zapada w drodze decyzji administracyjnej. Procedura (warunki i zasady odpłatności) zostały określone w Uchwale Rady Miejskiej w Sianowie nr XV/106/2019 z dnia 28 października 2019 r.

Zdjęcie 10. Interwencja w środowisku

Źródło: www.mgops.sianow.pl

Każdy klient skierowany do schroniska dla osób bezdomnych jest zobowiązany do zawarcia kontraktu socjalnego, w którym zostanie określona ścieżka wychodzenia z bezdomności. Brak zgody klienta na sporządzenie kontraktu socjalnego oznacza wydanie decyzji odmownej. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym

bezdomnością w Gminie Sianów świadczy Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2021 roku w systemie MGOPS figurowały łącznie 34 osoby bezdomne, z tego 26 to osoby, które ostatni meldunek na pobyt stały miały na terenie gminy Sianów. Miejsca przebywania osób bezdomnych to przede wszystkim altany ogrodowe i działkowe, pustostany, barakowozy, budynki gospodarcze. Wśród wszystkich bezdomnych - 9 osób, to kobiety. Niestety większość osób bezdomnych odmawia skierowania do placówek zapewniających schronienie i wyżywienie, wysoko ceniąc sobie niezależność i wolność osobistą, która nie wyklucza spożywania alkoholu. Kierunki wsparcia dla osób bezdomnych, to przede wszystkim zapewnienie miejsc bezpiecznych szczególnie w okresie zimowym (noclegownie, schroniska, ogrzewalnie). Ważnym obszarem wsparcia są również miejsca w Schroniskach dla Osób Bezdomnym z usługami opiekuńczymi, gdzie można skierować osobę bezdomną po zakończone hospitalizacji, bez potrzeby umieszczania w domu pomocy społecznej.

3.6 Rynek pracy

Gmina Sianów ma 13 802 mieszkańców z czego 63,3% mieszkańców gminy Sianów jest w wieku produkcyjnym, 17,6% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wskaźnik bezrobocia w gminie Sianów na koniec 2021 r. wyniósł 6,5%, było to 568 osób z czego 320 stanowiły kobiety.

Prawo do zasiłku posiadało 85 osób, w tym 49 kobiet. Z ogólnej liczby osób bezrobotnych, tj. 568 osób, 337 osób zamieszkiwało na wsi w tym 190 kobiet.

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy, którym dedykowane są szczególne formy wsparcia określone w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹⁴:

Tabela 10. Struktura bezrobocia w gminie Sianów

Zarejestrowani bezrobotni						
Ogółem	kobiety	będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy			
			do 30 roku życia	do 25 roku życia	powyżej 50 roku życia	długotrwalie bezrobotni
568	320	497	121	60	169	362

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Koszalinie

¹⁴ <https://www.wup.pl/>

Tabela 11. Struktura bezrobotnych według wieku w gminie Sianów

Wiek											
18-24 lata		25-34 lata		35-44 lata		45-54 lata		55-59 lata		60 lat i więcej	
O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
60	37	135	97	148	89	118	61	70	36	37	0

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/Sianow>

Tabela 12. Struktura bezrobotnych według wykształcenia w gminie Sianów

Wykształcenie									
wyższe		policjalne i średnie zawodowe		średnie ogólnokształcące		zasadnicze zawodowe		gimnazjalne i poniżej	
O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
51	42	84	46	62	52	129	67	242	113

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/Sianow>

Tabela 13. Struktura bezrobotnych według stażu pracy w gminie Sianów

staż pracy ogółem													
od 1 roku		1 - 5		5 - 10		10 - 20		20-30		30 i więcej		bez stażu	
O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
117	75	148	81	103	65	96	44	40	14	15	8	49	33

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Koszalinie

Tabela 14. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawiania bez pracy

czas pozostawiania bez pracy w miesiącach											
do 1		1 do 3		3 do 6		6 do 12		12 do 24		powyżej 24	
O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
26	20	67	34	67	35	90	46	151	81	167	104

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Koszalinie

W 2020 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Sianów wynosiło 4.616,89 PLN, co odpowiada 83.60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce¹⁵.

Wg danych za 2020 r. 27,9% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Sianów pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 28,0% w

¹⁵ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Sianow

przemysłu i budownictwie, a 16,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,5% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

W gminie Sianów w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1 641 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 1 288 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Najwięcej (1 607) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników, 28 stanowią małe przedsiębiorstwa (10-49 zatrudnionych), 6 to średnie przedsiębiorstwa (50-249 zatrudnionych). 4,0% (65) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 29,4% (483) podmiotów, a 66,6% (1 093) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność¹⁶.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Sianów najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są:

- budownictwo (292 os.),
- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (286 os.),
- przetwórstwo przemysłowe (135 os.).

Podjmując działania zmierzające do aktywizacji zawodowej na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się zmianę w procesie zatrudnienia także w ramach programu „Prace społecznie-użyteczne”. Przez wiele lat ten rodzaj zatrudnienia cieszył się szczególnym zainteresowaniem na terenach wiejskich. Dawał bowiem możliwość uzyskania dodatkowych środków finansowych do skromnych budżetów rodzin. Prace te wykonywały najczęściej kobiety, które były zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy, korzystały z pomocy społecznej Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i zajmowały się wychowywaniem małych dzieci. Ostatnie lata (dane MGOPS w Sianowie) wykazują, że zmniejsza się zainteresowanie tym zatrudnieniem. W 2021 roku na 36 zgłoszonych zapotrzebowań (sołectwa, placówki oświatowe i placówki wsparcia dziennego) prace społecznie-użyteczne przez cały okres realizacji programu kontynuowało zaledwie 11 osób. W ciągu 10 miesięcy realizacji programu (II-XII 2021r.) próbę zatrudnienia w ramach prac społecznie-użytecznych podjęło 38 bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej MGOPS w Sianowie. Niestety aż 19 z nich zrezygnowało z przyczyn tkwiących po ich stronie (brak gotowości do wykonywania zadań, problemy z uzależnieniami, konflikty personalne itp.).

¹⁶ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Sianow

Aktywizacją zawodową osób bezrobotnych w gminie Sianów zajmuje się utworzony w 2021 roku Sianowski Klub Integracji Społecznej. SKIS powstał w Sianowie w budynku będącym własnością Gminy Sianów.

Zdjęcie 1. Sianowski Klub Integracji Społecznej – wiatka rekreacyjna

Źródło: Strona internetowa www.mgops.sianow.pl

Obiekt i otoczenie zostało wyremontowane i odpowiednio dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Na terenie przyległego ogrodu powstała wiatka ogrodowa w której prowadzone są zajęcia integracyjne i wyciszające. Teren przyległy do SKIS został zaadaptowany do potrzeb uczestników. Z uwagi na trudną grupę wsparcia zajęcia prowadzą głównie do aktywizacji i integracji społecznej uczestników, jako kolejny krok realizowana jest aktywizacja zawodowa.

W ramach projektu przewidziano nowatorskie rozwiązania (opieka nad roślinami i terenem zielonym jako element budowania poczucia codziennych obowiązków, impuls do zdobywania wiedzy i doświadczenia, integracja z lokalną społecznością, pokazanie, że można małymi krokami wejść na rynek pracy). Uczestnicy mogą korzystać z kursów dających kompetencje i kwalifikacje. W ramach realizowanych działań aktywizacyjnych odbywają się spotkania ze specjalistami (doradca zawodowy, psycholog, pedagog, prawnik, itp.). Dla uczestników i ich rodzin (otoczenie) organizowane są wyjazdy edukacyjno-integracyjne. Udział w zajęciach SKIS jest dobrowolny i odbywa się na zasadzie realizacji kontraktu socjalnego.

Zdjęcie 1. Sianowska jadłodzielnia

Źródło: <https://www.mgops.sianow.pl>

Jednym z działań prowadzonych przez SKIS jest prowadzenie jadłodzielni. Jest to alternatywa dla posiadaczy nadmiaru żywności. Mieszkańcy mogą dzielić się nadwyżkami zgromadzonych produktów spożywczych dla osób potrzebujących. Ważnym zadaniem przewidzianym dla Klubu Integracji Społecznej będzie w przyszłości prowadzenie Wypożyczalni sprzętu do opieki, pielęgnacji i rehabilitacji osób niepełnosprawnych (niesamodzielnymi), którą aktualnie uruchamia Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w projekcie współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego. Wypożyczalnia będzie istotnym ogniwem usług społecznych świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i niesamodzielnymi z powodu starości.

3.7 Sport

Jednym z obiektów sportowych w Sianowie jest Hala Widowiskowo-Sportowa przy Szkole Podstawowej nr 2, którą oddano do użytkowania 16 września 2012 roku. W jej skład wchodzi wielofunkcyjne boisko sportowe o wymiarach 44m x 25m, sala do ćwiczeń dla osób niepełnosprawnych, siłownia, zaplecze socjalne w postaci 6 szatni, pryszniców, toalet dla zawodników i trenerów. Sala sportowa ma powierzchnię 1161,08 m² a jej widownia liczy 200 miejsc siedzących. Cały obiekt jest dostosowany dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach.

Zdjęcie 2. Hala Widowiskowo-Sportowa przy Szkole Podstawowej nr 2

Źródło: www.sianow.pl

W Sianowie przy ul. Mickiewicza umiejscowiony został Orlik. Jest to zespół boisk i urządzeń sportowych. Sianowski Orlik posiada: boisko do piłki nożnej - nawierzchnia syntetyczna o powierzchni całkowitej 1860 m kw. (szerokość: 26 m + 2x2 m wybiegi = 30 m, długość: 56 m + 2x3m wybiegi = 62m), boisko do koszykówki i siatkówki - nawierzchnia syntetyczna o powierzchni całkowitej 613,11 m kw. (szerokość: 15,1 m + 2x2m wybiegi = 19,1 m, długość: 28,1m + 2x2m wybiegi - 32,1 m).

Zdjęcie 3. Orlik przy ul. Mickiewicza

Źródło: www.sianow.pl

W październiku 2010 r. również przy ul Mickiewicza, oddano do użytku Skatepark. Stanowi on nie lada atrakcję dla miłośników jazdy na rolkach, deskorolkach czy też specjalnie przygotowanych rowerach. W ramach inwestycji przygotowany został plac o powierzchni 470 m o nawierzchni bitumicznej, na której zamontowano specjalistyczne urządzenia do uprawiania „skatesportów”. W 2013 roku dodano nowe elementy zagospodarowania terenu w formie mini siłowni oraz ścieżki do jazdy na rolkach.

Zdjęcie 4. Kompleks sportowy przy ul. Dębowej

Źródło: www.sianow.pl

1 czerwca 2014 r. oficjalnie otwarto kompleks sportowy przy ul. Dębowej w Sianowie. Znajduje się tam boisko do piłki nożnej, siatkowej i koszykowej, mini siłownia, oraz plac zabaw. Cały teren jest przystosowany do bezpiecznego poruszania się osób niepełnosprawnych. Inwestycja szacowana na kwotę 600 000 zł w 85% została dofinansowana ze środków Programu Operacyjnego RYBY.

Największym obiektem sportowym jest Stadion Miejski w Sianowie wraz z zapleczem. W 2021r. ukończono jego modernizację. Koszt wykonanych prac to 5 milionów złotych, z czego 2 miliony to dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki w ramach programu „Mały Klub”. W ramach modernizacji powstały m.in. nowe boisko ze sztuczną nawierzchnią, bieżnie, trybuny, zaplecze techniczne, strefa

street workout i siłownia. Administratorem Stadionu jest Gminny Zakład Komunalny w Sianowie.

Zdjęcie 5. Stadion miejski w Sianowie

Źródło: www.sianow.pl

W Dniu Dziecka - 1 czerwca 2018 r. najmłodszym mieszkańcom Sianowa został przekazany nowy plac zabaw w Parku Miejskim w Sianowie. W miejscu starego placu zabaw powstało nowoczesne i bezpieczne miejsce do zabaw. Całość podzielono na dwie strefy – dla dzieci młodszych i starszych.

Obecnie na terenie Gminy funkcjonuje 28 placów zabaw: 23 na terenach wiejskich, 5 na terenie Sianowa. Place zabaw na terenach wiejskich są administrowane przez Urząd, natomiast place zabaw w mieście są administrowane przez Gminny Zakład Komunalny w Sianowie.

Na terenie gminy aktywnie działają Kluby Sportowe:

- Klub Sportowy Victoria Sianów założony w 1948
- Uczniowski Klub Sportowy Kometa
- BURU Klub Karate Kyokushin'

Ciągłym wyzwaniem jest aktywizacja mieszkańców w różnych dziedzinach życia sportowo-rekreacyjnego czemu służyć ma rozwój infrastruktury i oferty rekreacyjno-sportowej. Działania realizowane przez Gminę powinny przyczyniać się do dalszego zwiększania oferty sportowej i wypoczynku dla dzieci i młodzieży gminy. W ramach prowadzonych inwestycji powinny powstawać ścieżki rowerowe oraz interaktywne sportowe place zabaw z elementami sprawnościowymi dla dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich. Transport

Miasto nie posiada dworca (jest kilka wiat przystankowych). Część ulic ma charakter jednokierunkowy. Przez centrum przebiega jedna z najbardziej uczęszczanych dróg krajowych S-6. Ruch „tranzytowy” w kierunku Trójmiasta przez całe miasteczko nie ułatwia życia mieszkańcom. Jest też często poważną barierą w samodzielnym poruszaniu się najsłabszych mieszkańców gminy (pośpiech kierowców, niedostateczna liczba przejść z sygnalizacją świetlną, małą przepustowość ulicy, brak miejsc do parkowania, trudności z poruszaniem się w ciągłym „korcu”).

Poważnym problemem osób niesamodzielnych jest utrudniony bądź wręcz niemożliwy transport z miejsca zamieszkania do miejsca docelowego, związanego z zabezpieczeniem określonej potrzeby. Koniecznym jest uruchomienie w miarę pełnego systemu wsparcia osobom, które mają ograniczony dostęp do miejsc umożliwiających aktywizację społeczno-zawodową, ponieważ w perspektywie kolejnych lat wzrost liczby osób niesamodzielnych spowoduje spiętrzenie problemów związanych z tymi ograniczeniami.

Dominującym problemem w dostępie do działań aktywizacji społeczno – zawodowej i edukacyjnej jest bariera komunikacyjna. Brak stałych połączeń komunikacyjnych z obszarów wiejskich do miejsca realizacji przedsięwzięć (Sianów) wyklucza część mieszkańców z uczestnictwa w tych działaniach. PKS Koszalin oraz kilku przewoźników prywatnych świadczących usługi transportowe realizuje nieliczne komercyjne kursy autobusów liniowych (pomiędzy dużymi miastami), głównie z przeznaczeniem dla stałych odbiorców codziennie dojeżdżających do pracy lub szkoły nie rozwiązują problemów społeczności lokalnej. Dobrym ale niewystarczającym rozwiązaniem z zakresu mobilności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu braku dostępu do usług transportowych jest wykorzystywany transport dwóch bus-ów (pozyskanych z dofinansowania PFRON). Są to busy 8 – osobowe z możliwością przewożenia każdorazowo jednego pasażera na wózku inwalidzkim. Transport ten jest wykorzystywany codziennie do przewozu domowników placówek wsparcia dziennego (30 osób - Dzienny Dom Senior + i 35 osób - Środowiskowy Dom Samopomocy „Szansa” w Sianowie oraz 17 osobowa grupa dzieci niepełnosprawnych dowożonych do placówek szkolno-wychowawczych). Niestety odległości pomiędzy miejscowościami, z których przyjeżdżają uczestnicy zajęć i czas potrzebny na przewiezienie tych osób powoduje, że nie wszyscy mogą liczyć na codzienny transport. Chcąc utrzymać poziom świadczonych usług w tych placówkach Gmina zleca częściowy transport pociotowi świadczącemu usługi komercyjne. Podobne zlecenia dotyczą dowozu dzieci z niepełnosprawnościami do placówek oświatowych, WTZ-ów i ośrodków medycznych. Z punktu widzenia osób niesamodzielnych ważnym zadaniem dla samorządu będzie sprostanie wymogom związanym z przewozem osób na terenie gminy (organizacja transportu). Zapewnienie swobodnego dostępu do usług społecznych, to jedno z podstawowych praw obywatelskich. Biorąc pod uwagę rosnące potrzeby w zakresie świadczenia usług transportowych dla niesamodzielnych mieszkańców gminy

koniecznym wydaje się poszerzanie tej oferty, także poprzez tworzenie własnych zasobów (BUS-y).

3.8 Turystyka

Gmina i Miasto Sianów to przyjazne miejsce o estetycznej i zadbanej przestrzeni służącej mieszkańcom i turystom. Walory krajobrazowe i przyrodnicze, oraz wyjątkowy klimat sprzyjają rozwojowi infrastruktury turystycznej. Na obszarze gminy zróżnicowane ukształtowanie terenu, różnorodność środowisk wodnych i lądowych spowodowało wykształcenie bogatej i urozmaiconej flory i fauny.

3.8.1 Walory przyrodniczo-krajobrazowe

Północna granica gminy dotyka brzegów jeziora przybrzeżnego Jamno. Ze względu na przemieszanie wód słodkowodnych jeziora z zasolonymi wodami morza, oprócz gatunków roślin słodkowodnych występują również rośliny słonolubne. Bardzo typowy jest biało kwitnący jaskier. Wzdłuż linii brzegowej jeziora wykształcił się unikatowy pas oczeretów. Pas oczeretów jest miejscem lęgowym bardzo wielu gatunków ptaków, głównie kaczek i łysiek. W trzcinach i oczeretach żyje wodnik, kureczka nakrapiana i bąk. Występują kolonie mew śmieszek. W trudno dostępnych miejscach gniazda swoje budują rybitwy czarne. Występuje również bogactwo owadów, między innymi – żagnica zielona pochodząca z dalekiej Syberii.

Od 1 stycznia 2023 roku w zasobach Gminy Sianów znajdzie się nadmorskie sołectwo Łazy. Nad morzem wyznaczono letnie kąpielisko „Łazy 223” o długości 100 m. Od 2012 r. kąpielisko Łazy spełnia wytyczne wymogi jakościowe dla wody w kąpielisku Unii Europejskiej (sezon kąpielowy trwa od 1 lipca do 31 sierpnia). Wśród atrakcji turystycznych w Łazach, dużą popularnością cieszy się platforma widokowa przy głównym zejściu na plażę. Znajduje się na niej pomnik kotwicy, a w sezonie często odbywają się różnego rodzaju wydarzenia artystyczne. Turyści często korzystają również z możliwości połowu ryb oraz wypożyczenia sprzętu pływającego na jeziorze Jamno. Ponadto w Łazach swój bieg rozpoczyna ścieżka rowerowa, którą można dojechać z Sianowa aż do Mielnia. Teren Łazów został objęty obszarem chronionego krajobrazu Koszalińskiego Pasa Nadmorskiego. Obszar sołectwa z wyjątkiem obszaru zabudowanego wchodzi w skład obszaru Natura 2000 Jezioro Bukowo (PLH320041). W nadmorskim lesie ciągnącym się na zachód i wschód od miejscowości przeważają sosny w postaci krzewów i drzew. Jest nieco dębów szypułkowych i brzoź, jałowców, leszczyn i wierzb. W poszyciu spotykamy skrzypy, maliny, kosańce i czeremchy. Sosny niezależnie od wieku nie przekraczają wysokości 15 m i są na ogół pochylone w kierunku łądu, a ich korony są często rozwinięte jednostronnie. To skutek działania wiatrów północno-zachodnich i północnych. W granicach sołectwa Łazy rozciąga się rozległy teren bagienny-leśny. Znaczna część tego obszaru stanowi Rezerwat Przyrody "Łazy", którego celem jest zachowanie unikatowej na Pomorzu roślinności lasów bagiennych i torfowisk oraz flory i fauny (np. woskownicy europejskiej). Wydmy porastają różne gatunki traw, a także mchy i porosty. Liczne są gatunki chronione: mikołajek nadmorski, wiciokrzew pomorski, listera jajowata i sercowa oraz rośliny chronione częściowo: turzyce

piaskowa i paprotka zwyczajna. Głównym przedstawicielem fauny są różne gatunki mew.

Do rodzimych składników lasów należą: buk, dąb bezszypułkowy i dąb szypułkowy, sosna, grab, olsza czarna i szara, brzoza brodawkowata i omszona, wiązy i wierzby. Obecnie dominującym gatunkiem w lasach jest sosna. W sianowskich lasach występuje ogromne bogactwo ptaków. Są to licznie występujące ptaki śpiewające: zięby, sikory, drozdy, słowiki, pokrzewki i świstunki. Osobliwością starych lasów są gatunki wielkich ptaków leśnych, jak: bielik, bocian i rybołów. Coraz częściej spotyka się czaple siwe. Z ssaków leśnych masowo w lasach występują: dziki, sarna, jelenie oraz specjalnie wprowadzony dla celów łowieckich – daniel. Ze znanych drapieżników żyje w lasach pospolity lis, a także borsuk, kuna leśna i gronostaj.

Na terenie Gminy zarejestrowano 64 pomników przyrody. Wśród obiektów przyrodniczych zasługujących na szczególną uwagę należy wymienić Arboretum Karnieszewickie oraz Unieskie Moczary. Na obszarze Gminy znajduje się rezerwat przyrody pn. Jodły Karnieszewickie, którego celem jest zachowanie stanowisk jodły pospolitej oraz część rezerwatu Łazy, na terenie którego znajdują się ekosystemy torfowiskowe i leśne ze szczególnie cennymi populacjami woskownicy europejskiej i storczyka Fuchsa. Przez Gminę przebiega obszar chronionego krajobrazu, jakim jest Koszaliński Pas Nadmorski. Jezioro Bukowo oraz Dolina Bielawy stanowią obszary Natura 2000.

Zdjęcie 6. Arboretum w Karnieszewicach

Źródło: Nadleśnictwo Karnieszewice

Rozwija się tu turystyka biznesowa na terenach wiejskich (np. agroturystyka, ekoturystyka), turystyka kajakarstwa, windsurfingu czy wędkarstwa, a także turystyka specjalistyczna (np. piesza, rowerowa, jazda konna). Z myślą o miłośnikach aktywnego trybu życia zostały wyznaczone oraz oznakowane szlaki Nordic Walking o łącznej długości blisko 30 kilometrów. Również bogata oferta turystyczna, szczególnie dla turysty aktywnego, który może skorzystać z rozbudowanej sieci szlaków turystycznych, między innymi:

- Szlak pieszy im. Józefa Chrzęszczyńskiego od Góry Chełmskiej do Kurozwęcza który przechodzi przez miejscowość gminną Maszkowo;
- Szlak pieszy „Porwanego Księcia”, skierowany jest od Sianowa do Góry Chełmskiej.
- Szlak rowerowy nadmorski, przebiegający pasem nadmorskim od Pleśnej do Mielna, następnie skręcający w południową stronę jeziora Jamno;
- Pomorski Szlak Cysterski, prowadzący m.in. przez Bukowo Morskie, Żarnowiec, Gdańsk-Oliwa, Nowy Dwór Pelpliński, Chełmno, Toruń, Koronowo i Byszewo;
- Pomorska droga Św. Jakuba, wiodąca w średniowieczu od Estonii przez Litwę, Polskę, Niemcy, odtworzona w latach 2011-2013 przy wsparciu środków z Unii Europejskiej, w Polsce przebiegająca m.in. przez Elbląg, Gdańsk, Lębork, Kołobrzeg, Szczecin oraz Świnoujście.

Zdjęcie 7. Szlaki rowerowe w Gminie Sianów

Źródło: Strona www.sianow.pl

Ponadto, turystyka to kolejny sektor, w którym obserwuje się dynamikę rozwoju. Jeżeli chodzi o noclegi i spędzanie wolnego czasu, agroturystyka staje się coraz popularniejszą formą wypoczynku w Gminie. Ośrodki agroturystyczne oferują noclegi, domowe jedzenie oraz rekreację, gwarantując gościom atrakcyjną formę wypoczynku, bardzo zbliżoną do warunków wiejskich. Funkcjonuje tu kilkadziesiąt gospodarstw agroturystycznych, szereg pensjonatów, obiekt hotelowy i kwatery prywatne, oferujące wypoczynek i bezpośredni kontakt z przyrodą. Natomiast baza noclegowa w Gminie jest wciąż dość skromna jak na jej potencjał turystyczny. Szczegóły przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 15. Baza noclegowa w Gminie Sianów

Baza turystyczna	Liczba obiektów	Liczba miejsc noclegowych
Obiekty całoroczne	1	16
Obiekty hotelowe ogółem	1	120
Szkolne schroniska młodzieżowe	1	45

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (stan na 31.12.2021)

Nastąpił wzrost ilości gospodarstw agroturystycznych (28), natomiast liczba kwater prywatnych wciąż jest nieduża (5), a z kolei najmniej schronisk młodzieżowych (1 obiekt). Szczegółową ofertę znaleźć można na stronach internetowych dotyczących noclegów. Od 1 stycznia 2023 r. Gmina Sianów będzie wzbogacona o miejsca w kwaterach prywatnych i ośrodkach wypoczynkowych znajdujących się w sołectwie Łazy.

Jakość środowiska i krajobrazu ma decydujący wpływ na atrakcyjność i przydatność turystyczną obszaru, a także na jego atrakcyjność osiedleńczą – stanowić więc może istotny czynnik aktywizacji społeczno-gospodarczej pod warunkiem zachowania wymogów zrównoważonego (ekologicznie uwarunkowanego) rozwoju. Obowiązujący aktualnie Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Sianów na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 został przyjęty Uchwałą Nr XLV/280/2017 Rady Miejskiej w Sianowie z dnia 27 października 2017 roku na podstawie art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku. Dokument określa i systematyzuje działania środowiskowe, niezbędne do poprawy jakości życia mieszkańców i stanu środowiska na terenie Gminy oraz przyczynia się do zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy. Do jego głównych celów zaliczono m. in. poprawę jakości powietrza na terenie Gminy, ograniczanie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskiej emisji, poprawę efektywności energetycznej budynków, termomodernizację budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych, ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów, likwidację azbestu, promocję walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki. W ocenie zespołu przygotowującego strategię utrudnieniem w realizacji

ambitnych planów związanych z rekreacją i turystyką na terenie części gminy pozostaje uciążliwe oddziaływanie składowiska odpadów komunalnych, znajdujące się tuż przy granicy miasta w niezwykle atrakcyjnej krajoznawczo okolicy jeziora Topiele. Ważnym zadaniem dla samorządu gminy pozostaje więc wypracowanie kompromisu pomiędzy rozwijającym się zakładem, dającym pracę mieszkańcom gminy, a potrzebą zapewnienia dobrych warunków do uprawiania turystyki.

3.8.2 Zabytki

Miasto i gmina Sianów, poza wyjątkowo wartościową zabudową centrum miasta o dobrze zachowanym charakterze, posiadają dość nieliczne, niemniej bardzo wartościowe, zabytki wpisane do rejestru zabytków i podlegające wraz z najbliższym otoczeniem ściśle określonej ochronie prawnej. Praktycznie w każdej wsi (również w mieście), znajduje się olbrzymia ilość obiektów wpisanych do ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Są to głównie kościoły oraz cmentarze występujące w większości wsi, parki oraz założenia dworskie. Większość wsi stanowi też układy urbanistyczne wartościowe jako elementy krajobrazu kulturowego. Historiograficzne pamiętniki podają, że na terenach gminy Sianów istniał zamek, najprawdopodobniej w widłach Unieści i Polnicy, jednak dziś nie ma po nim i śladu. Należał wtedy do rodu Święców, następnie zmieniał właścicieli, wśród których byli biskupi kamieńscy, książęta pomorscy, a w połowie XVI wieku znalazł się w granicach państwa brandenburskiego.

Jakość krajobrazu kulturowego decyduje w dużej mierze o atrakcyjności turystycznej obszaru. Zabudowa wsi leżących w obrębie gminy Sianów w zdecydowanej większości pochodzi z połowy XIX wieku i początku XX wieku. Daje się zauważyć wyraźną różnicę pomiędzy formami zabudowy wsi, szczególnie mieszkalnej pomiędzy północną częścią gminy, a południową i wschodnią. W części północnej dominują formy budownictwa ludowego wywodzącego się z tradycji XVIII-wiecznej, szachulcowe o potężnych gabarytach. Zachowane są również nieliczne obiekty sięgające końca XVIII wieku, a także początku wieku XIX. Zabudowa części gminy Sianów należy do obszaru kulturowo-krajobrazowego pn. „Kraina w Kratę”. Drewniane konstrukcje budynków, budowane z potężnych bali wypełniono dylami okręconymi powróżkami słomianymi i obrzucano gliną. Następnie gliniane kwatery bielono wapnem na biało, a drewnianą konstrukcję na czarno, co dawało piękny "malarski" efekt przypominający „kratę”. W stylu tym budowano na wsiach nie tylko mieszkalne chałupy, budynki inwentarskie, stodoły, kuźnie, szkoły, ale także kościoły i dwory. W Węgorzewie, Sownie, Przytoku, Siecieminiu, Karnieszewicach, Iwęciniu i Sianowie zachowały się jeszcze ostatnie zabytkowe kościoły, domy i budynki gospodarskie „w kratę”¹⁷.

¹⁷ Według Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2013-2017

Zdjęcie 8. Kościół Parafialny pw. św. Stanisława Kostki w Sianowie

Źródło: <https://www.sianow.pl/pl/content/świętynia-w-sianowie-otwarta>

Gmina Sianów jest gminą, której ogromną wartością kulturową obok budownictwa ludowego jest architektura sakralna. To 13 kościołów, w tym jeden jest zaadaptowaną dawną neogotycką kaplicą grobową, pochodzącą z początku XX wieku, usytuowaną na terenie cmentarza w Węgorzewie Koszalińskim. Najstarsze kościoły powstały w XIV wieku i na początku XV wieku. Zbudowane w stylu gotyckim, wzniesione z cegły i naturalnego kamienia, stanowią najcenniejsze przykłady architektury sakralnej w Gminie Sianów:

- Kościół pw. Św. Stanisława Kostki w Sianowie;
 - Kościół pw. MB Królowej Polski w Iwęcinnie;
 - Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Suchej Koszalińskiej;
 - Kościół pw. św. Antoniego Padewskiego w Osiekach;
 - Kościół pw. św. Stanisława Kostki (koniec XV wieku) w Dąbrowie;
 - Kościół pw. MB Różańcowej (początek XVI wieku) w Sierakowie Sławieńskim;
- Drugą grupę stanowią kościoły neogotyckie, wznoszone w II połowie XIX wieku i na początku XX wieku:
- Kościół pw. św. Wojciecha w Ratajkach;
 - Kościół NSPJ w Siecieminiu;
 - Kościół pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Szczeglinie;
- Trzecią grupę stanowią kościoły wybudowane współcześnie:
- Kościół pw. Św. MB Fatimskiej w Sianowie;

- Kościół pw. Św. Piotra i Pawła w Węgorzewie Koszalińskim;

Na terenie gminy istnieją dwa kościoły wzniesione w konstrukcji ryglowej:

- Kościół NSPJ w Karnieszewicach;
- Kościół pw. Trójcy Świętej w Sownie;

Wszystkie kościoły są użytkowane i pełnią funkcje sakralne. Kościoły jako dominanty architektoniczne i świadectwa historii wymagają bezwzględnej ochrony konserwatorskiej wpisem do rejestru zabytków. Kościoły w Iwięcinie, Karnieszewicach, Dąbrowie, Osiekach, Ratajkach, Sieciemlinie, Sierakowie Sławieńskim, Suchoj Koszalińskiej, Sownie i w Szczeglinie figurują w rejestrze zabytków. W rejestrze zabytków znajdują się zespoły pałacowo-parkowe i dworskie występujące w takich miejscowościach jak: Osieki, Rzepkowo, Skibno, Sucha Koszalińska, Sowno i Ratajki.

Miasto Sianów zachowało średniowieczny układ urbanistyczny. Nadanie praw miejskich w 1343 r. jedynie ukonstytuowało strukturę miasta w postaci trójkątnego układu zabudowy wyznaczonego przez obecny Plac Pod Lipami, ul. Armii Polskiej i Tylną. Główną ulicę stanowiła obecna ul. Armii Polskiej. Poszerzała się ona tworząc rynek oraz była częścią traktu z Koszalina do Sławna. W 2 połowie XIV w. wzniesiono bramy miejskie Koszalińską oraz Sławieńską. Wzdłuż ul. Armii Polskiej zachowała się w pełni zabudowa tworząca jednolitą i spójną stylistycznie zabudowę.

Ochrona zabytków a także kontrola stanu zachowania i przeznaczenia zabytków uwzględniane są w zadaniach w kształtowaniu polityki planistycznej i środowiskowej. Opieka nad zabytkami obejmuje:

- działania właścicieli zabytków, które tworzą warunki dla naukowego badania zabytków;
- prowadzenie przy zabytkach prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych;
- zabezpieczenie i utrzymanie zabytków oraz ich otoczenia w jak najlepszym stanie;
- popularyzowania i upowszechnianie wiedzy o zabytkach.

3.9 Zdrowie

Ochrona zdrowia to sektor, który często charakteryzuje się nie tylko wysokimi wydatkami, ale również znacznym zróżnicowaniem działań. Podstawowe obowiązki Gminy w tym zakresie zostały zawarte w ustawie o samorządzie gminnym, która wskazuje, iż zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy, wśród których w szczególności uwzględnia się m. in. sprawy ochrony zdrowia. Łączne wydatki w ochronie zdrowia w 2021 roku wyniosły 228.773,10 zł.¹⁸

¹⁸ <https://www.bip.sianow.pl/res/serwisy/pliki/29939714?version=1.0>

W terenie Gminy Sianów funkcjonują trzy Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej (NZOZ):

- MEDICUS,
- SŁONECZKO,
- KOLMED.

Liczba osób przypadających na 1 przychodnię – 4617. W 2020r. udzielono 39 299 porad podstawowej opieki zdrowotnej. Porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na jednego mieszkańca – 2,8.

Ponadto działają cztery Indywidualne Specjalistyczne Praktyki Lekarskie:

- 2 z zakresu stomatologii,
- 1 z zakresu ginekologii,
- 1 z zakresu laryngologii.

Gmina Sianów ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -41. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,96 na 1000 mieszkańców gminy Sianów. W 2020 roku urodziło się 108 dzieci, w tym 50,9% dziewczynek i 49,1% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 443 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,64 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2021 roku 34,7% zgonów w gminie Sianów spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 19,9% zgonów w gminie Sianów były nowotwory, a 4,9% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Sianów przypada 11.81 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.¹⁹

Na 1000 ludności gminy Sianów przypada 10.75 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.²⁰ Najczęstsze przyczyny zgonów w regionie to choroby układu krążenia, choroby nowotworowe. Najwięcej osób w regionie jest leczonych z powodu schorzeń układu krążenia, chorób układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej, dychawicy oskrzelowej czy przewlekłych chorób układu trawiennego. W regionie wyróżniają się też – pod kątem leczonych osób – choroby psychiczne. Sytuacja epidemiologiczna jest stabilna w grupie chorób zakaźnych, dla których szczepienia ochronne są efektywnym środkiem profilaktycznym (np. wirusowe zapalenie wątroby typu B, gdzie wskaźnik zapadalności jest od lat niższy niż w Polsce). Wśród zdiagnozowanych chorób zakaźnych, najwięcej przypadków zachorowań dotyczy grypy. Natomiast warto podkreślić wzrost zakażeń jelitowych w

¹⁹ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Sianow

²⁰ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Sianow#dane-demograficzne

ostatnich latach. Główne przyczyny niezdolności do pracy to nowotwory i choroby układu krążenia. Natomiast główne problemy zdrowotne u dzieci to przede wszystkim wzrost zachorowań na płonicę (szkarlatynę) oraz krztusiec. Natomiast od 3 lat następuje poprawa zgłaszalności zakażeń i chorób zakaźnych. Problemy zdrowotne obejmują ponad połowę populacji dzieci i młodzieży (54,9%) w regionie. Wśród zdiagnozowanych chorób u dzieci najczęściej pojawiają się: dychawica, zniekształcenia kręgosłupa, schorzenia nowotworowe, niedokrwistość czy zaburzenia rozwoju i otyłość.²¹

W 2021 roku dla mieszkańców Gminy i Miasta Sianów realizowany był program na świadczenie usług w zakresie rehabilitacji leczniczej, ponieważ istnieją deficyty w obszarze rehabilitacji w regionie. Zadanie miało na celu zwiększenie dostępności do świadczeń gwarantowanych z zakresu rehabilitacji leczniczej wśród mieszkańców Gminy Sianów posiadających skierowanie lekarskie na wykonanie tego typu zabiegów. Program w całości finansowany był z budżetu Gminy, a jego koszt wyniósł 68.917,50 zł. Wykonawcą zabiegów wyłonionym w drodze konkursu był Zakład Opieki Zdrowotnej w Malechowie. Beneficjenci programu skorzystali łącznie w 2021 r. z 7235 zabiegów.²²

Tabela 16. Rodzaje świadczonych zabiegów

Lp	Rodzaj zabiegu	Ilość
1	Ćwiczenia indywidualne	431
2	Ćwiczenia w UGUL-u	140
3	Ćwiczenia manualne	20
4	Laseroterapia	1997
5	Sollux	468
6	Ultradźwięki	861
7	Pole magnetyczne	1125
8	Elektroterapia	782
9	Masaż	520
10	Jonoforeza	130
11	Krioterapia	761
RAZEM		7235

Źródło: Raport o stanie Gminy Sianów za 2021 rok (stan na 31.12.2021)

Na terenie miasta znajdują się 3 apteki ogólnodostępne, liczba ludności przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną – 4617.

Mieszkańcy Gminy Sianów korzystają z poradni specjalistycznych na terenie Koszalina. Ponadto opiekę zdrowotną zabezpiecza Szpital Wojewódzki im. M. Kopernika w Koszalinie, w którym leczenie prowadzone jest na 23 oddziałach, w tym funkcjonuje Szpitalny Oddział Ratunkowy i oddziały szpitalne dla dzieci.²³

²¹https://www.wup.pl/images/uploads/VII.FUNDUSZE_EUROPEJSKIE/Koszalin3/Raport_ko%C5%84cowy_ewaluacja_w_obszrze_zdrowia.pdf

²² <https://www.bip.sianow.pl/res/serwisy/pliki/29939714?version=1.0>

²³ <https://www.swk.med.pl/jednostki-medyczne/oddzialy-szpitalne-dla-doroslych>

W zakresie chorób płuc leczenie odbywa się w Specjalistycznym Zespole Gruźlicy i Chorób Płuc. Natomiast Środkowopomorskie Centrum Zdrowia Psychicznego MEDiSON oferuje dla osób dorosłych kompleksową opiekę psychiatryczną: doraźną, ambulatoryjną, oddział leczenia środowiskowego (domowego -zespoły mobilne) oraz oddział dzienny.

Stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii powodujący liczne zakażenia wirusem SARS-CoV-2, wpłynęły na ograniczenie aktywności fizycznej oraz wzrost natężenia stresu, potęgując przy tym ryzyko zachorowania na najczęstsze choroby tzw. cywilizacyjne, takie jak choroby układu krążenia czy choroby metaboliczne. W związku z zachodzącymi zmianami demograficzno-epidemiologicznymi jednym z głównych wyzwań polskiej ochrony zdrowia pozostają niedostateczne działania z zakresu zdrowia publicznego, profilaktyki chorób, przeciwdziałania antybiotykooporności oraz niewystarczające zaangażowanie Polaków we własne zdrowie. Konieczne jest podejmowanie działań mających na celu ograniczenie występowania i wczesne wykrycie chorób cywilizacyjnych (w szczególności: uzależnień, otyłości, chorób zawodowych, chorób układu krążenia, cukrzycy, nowotworów oraz zaburzeń psychicznych).²⁴ Analizując obszar zdrowia, zachorowalność, komfort i długość życia mieszkańców gminy bez wątpienia nasuwają się pytania o szkodliwość celowej działalności człowieka. Chodzi tu przede wszystkim o zjawisko pojawiającego się smogu (szczególnie w zwartej zabudowie starego miasta), gdzie większość gospodarstw domowych ogrzewana jest piecami „kopciuchami”. Do tego na rzeczywistą transformację oczekują mieszkańcy graniczący z zakładami pracy, w których wciąż głównym źródłem ciepła niezbędnego do produkcji są piece emitujące do atmosfery sadzę i ogromne ilości dymu. Problemem sygnalizowanym przez mieszkańców zaniepokojonych bliskością składowiska odpadów komunalnych jest ewentualna szkodliwość i uciążliwość trudnego do zaakceptowania sąsiedztwa. Samorząd Gminy Sianów w kolejnych latach (bardzo trudnych) z uwagi na wysoki poziom inflacji, wciąż rosnące koszty utrzymania i oczekiwania mieszkańców będzie musiał podejmować kroki w celu zminimalizowania skutków oddziaływania szkodliwych substancji na środowisko. Mogą to być kampanie informacyjne, programy skierowane na ochronę środowiska i co za tym idzie stanu zdrowia mieszkańców, programy wspierające wymianę „kopciuchów” na inne źródła ciepła, występowanie przeciwko podmiotom emitującym szkodliwe substancje w bezpośrednim sąsiedztwie z budynkami mieszkalnymi itp.

²⁴ <https://www.gov.pl/attachment/4a9bd160-e052-4a52-8fd4-b7c546d556f8>

Rozdział 4. ANALIZA

4.1 Analiza lęków, obaw i potrzeb społecznych

W badaniu prowadzonym od 15.06.2022 do 01.07.2022 udział wzięło 60 osób w tym 46 kobiet i 14 mężczyzn.

Z uwagi na miejsce zamieszkania 41 osób (w tym 32 kobiet) zadeklarowało, że zamieszkuje w mieście Sianów a pozostałe 19 osób (w tym 14 kobiet) na terenach wiejskich.

Wśród badanych aż 35 osób (w tym 25 kobiet) zadeklarowała iż są osobami niepełnosprawnymi.

Konsultacje przeprowadzono poprzez zamieszczenie ankiety na stronie internetowej www.sianow.pl, www.mgops.sianow.pl oraz na tablicach ogłoszeń Urzędu Gminy i Miasta w Sianowie oraz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sianowie.

Badanie miało charakter anonimowy. Wypełnione ankiety należało składać w wyznaczonym terminie w formie pisemnej w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sianowie lub drogą elektroniczną na adres mgops@sianow.pl. Ankietowani odpowiadali na 22 pytania, z czego cztery były pytaniami otwartymi.

1. Jakie Pani/Pana zdaniem są atuty gminy? (każdy respondent mógł wskazać max. 3 odpowiedzi)

Położenie, bliskość morza, otoczenie, krajobrazy	13
Dom Seniora, opieka nad seniorami	15
Pozyskiwanie funduszy	3

Wśród odpowiedzi pojawiły się także pojedyncze wskazania na: biblioteka, stadion

2 Co Pani/Pana zdaniem w największym stopniu ogranicza możliwości rozwojowe gminy?

Finanse/pieniądze/brak funduszy/środki finansowe	14
Wysypisko/PGK	6
Drogi/TIRY	4
Bezrobocie, brak zakładów pracy,	15
Mieszkania	5
przychodnia, brak specjalistów w przychodni,	4

Wśród odpowiedzi pojawiły się także pojedyncze wskazania na: brak świetlicy, duża konkurencja Koszalina, brak klubu disco, zarządzający gminy, brak wiatraków i fotowoltaiki, słabo rozbudowana agroturystyka, Liczba placówek opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku do lat 3

3 Jakie inwestycje należałoby podjąć w gminie, by była ona bardziej atrakcyjna i przyjazna dla mieszkańców?

Likwidacja wysypiska	15
Poprawa stanu dróg	5

Brak mieszkań	6
Autobusy miejskie	6
Likwidacja barier architektonicznych	3
Uroczystości/ atrakcje dla mieszkańców	4
Rozwój przedsiębiorstw/ Przyciąganie inwestorów/ Nowe miejsca pracy	5

Ponadto pojedyncze odpowiedzi obejmowały: Wykonanie i remont przystanku w Osiekach, Modernizacja ośrodka zdrowia, Dostęp do specjalistów, Poprawienie śmietników za garażami, Centrum handlowe, Hale sportowe, Likwidacja muszli koncertowej w Parku Miejskim, Rozbudowa infrastruktury rowerowej, Remont świetlic wiejskich oraz dostęp dla dzieci/młodzieży, Deptak przy stołówce, Basen, Żłobek i przedszkole, Centrum opiekuńczo-mieszkalne dla osób niesamodzielnych, Odnowienie elewacji kamienic w Sianowie, Zwiększenie miejsc zieleni w Sianowie, Budowa Klubu Dziecięcego, Własna gminna pracownia Fizjoterapii, Inwestycje w grupę społeczną 16-25 lat, Dostępność do Ośrodka Kultury 12 h na dobę, nie tylko podczas filmów w kinie, Więcej ścieżek rowerowych, Mniej wycinki drzew i lasów w Sianowie, Odnowienie elewacji kamienic w Sianowie, Zwiększenie miejsc zieleni w Sianowie, Budowa Klubu dla młodzieży DISCO, Basen, Przedszkola i żłobki, Szkoły dla dzieci dobrze kształcące, Biwaki rekreacyjne dla rodzin z dziećmi, Sportowe zabawy dla dzieci oraz dla osób niepełnosprawnych, Jedyna inwestycja to drenaż parku miejskiego, Budowa placówki w centrum miasta, Budowa nowego budynku środowiskowego, Modernizacja ośrodka zdrowia, Place zabaw dla dzieci, Półkolonie w czasie wakacji, Jezioro "Topiele" jako kąpielisko, Zamknięcie drogi Armii Krajowej, Wyremontowanie budynków w centrum miasta, Więcej świetlic, Więcej miejsc pracy dla młodych, Warunki zakładania rodzin, Przede wszystkim ławeczki - za mało, Powstrzymać młodzież w naszej gminie.

4 Jakie problemy społeczne, niekorzystne zjawiska w Pani/Pana ocenie najbardziej uwidaczniają się w gminie?

ubóstwo	6
przemoc w rodzinie	7
bezrobocie	21
bezdolność	6
bezradność opiekuńczo-wychowawcza	9
zanik więzi społecznych	12
rozpad rodzin	6
brak transportu publicznego	19
mała dostępność mieszkań	28
zły stan dróg	18
bliska lokalizacja wysypiska PGK	30
brak alternatywnych źródeł ogrzewania,	3
migracja	6
przestępczość	1
inne	7

5 Czy Pani/Pana zdaniem oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?

tak	15
nie	16
nie wiem	29

6 Czy Pani/Pana zdaniem oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?

tak	21
nie	15
nie wiem	24

7 Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

dobrze	19
dostatecznie	18
niedostatecznie	1
nie wiem	22

8 Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?

dobra	22
dostateczna	18
niedostateczna	10
nie wiem	10

9 Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?

dobrze	14
dostatecznie	19
niedostatecznie	19
nie wiem	8

10 Jak Pani/Pan ocenia stan infrastruktury drogowej w gminie?

dobrze	15
dostatecznie	22
niedostatecznie	15
nie wiem	8

11 Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?

dobrze	24
--------	----

dostatecznie	20
niedostatecznie	6
nie wiem	10

12 Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

tak	23
raczej tak	31
raczej nie	3
nie	3

13 Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

dobrze	17
dostatecznie	16
niedostatecznie	9
nie wiem	18

14 Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?

dobrze	11
dostatecznie	10
niedostatecznie	15
nie wiem	24

15 Czy Pani/Pana zdaniem występuje zjawisko przemocy w rodzinie na terenie gminy?

tak	30
nie	7
nie wiem	23

16 Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby starsze w gminie?

samotność	42
bariery architektoniczne	15
inne	2

17 Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne w gminie?

bariery architektoniczne	15
ograniczenia w dostępie do specjalistów	43

inne	1
------	---

18 Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych

tak	26
raczej tak	18
raczej nie	8
nie	8

19 Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?

dobrze	20
dostatecznie	25
niedostatecznie	7
nie wiem	8

20 Czy Pani/Pana zdaniem rozwój gospodarczy gminy przebiega we właściwym kierunku?

tak	16
raczej tak	20
raczej nie	11
nie wiem	13

21 Jakich Pani/Pana zdaniem działań prospołecznych brakuje w gminie? (kolejność odpowiedzi przypadkowa)

- Nowy ośrodek
- Na rzecz osób niepełnosprawnych
- Więcej patroli policyjnych
- Wolontariat
- Brakuje sieci usług opieki na rzecz osób niesamodzielnych w dni wolne od pracy, świąteczne i wieczorowe
- Działania podnoszące świadomość ekologiczną mieszkańców
- Świetlic dla dzieci wiejskich
- Kampanie prozdrowotne
- Brak oferty społeczno-kulturalnej dla młodzieży w wieku 10-16 i 16-25 lat
- Możliwość rozwoju dla osób w średnim wieku.
- Brak zajęć o prowadzeniu zdrowego trybu życia
- Zwiększenie świadomości proekologicznej
- Świetlic dla dzieci wiejskich
- Dla młodzieży dyskotek, dla seniorów - dancin'gów.

- Aquapark
- Większy dostęp do lekarzy - specjalistów.
- Świetlice dla dzieci na osiedlach
- Rozwój ośrodka zdrowia i dostęp do specjalistów
- Oświetlenia dróg
- Nowy ośrodek środowiskowy
- Współpraca między władzami a mieszkańcami
- Prowadzenie działań edukacyjno-inf. dla dzieci i młodzieży/ zdrowy styl życia
- Kultura
- Postawienie ławki w połowie ulicy Armii Polskiej
- Brak mieszkań
- Brak dostępu do rehabilitacji
- Brak mieszkań dla samotnych matek z dziećmi
- Brak odpowiedniego pomieszczenia dla spotkań młodzieży - dyskoteki
- Korepetycje - pomoc w nauce
- Brak połączenia licznych miejscowości z miastem/Wykluczenie mobilne osób niesamodzielnych
- Lepszy dostęp do lekarzy specjalistów
- Stacji ładowania samochodów elektrycznych
- Promowanie ekologii i ochrony środowiska poprzez wyposażenie przedszkoli i szkół podstawowych w pomoce edukacyjne
- Brak dbałości o środowisko. Zadymione miasto w okresie zimowym.
- Warsztaty, rozwój nowych umiejętności, rękodzieło.
- Działania związane z prowadzeniem zdrowego trybu życia
- Stacji ładowania elektrycznych
- Centrum handlowe
- Nowe miejsca pracy
- Kawiarni dla ludzi na pogawędki
- Zwiększenie zajęć dodatkowych w placówkach oświatowych - rozwój zainteresowań
- Brak dostępu do specjalistów

22 Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z faktu bycia mieszkańcem gminy?

dobrze	36
dostatecznie	20
niedostatecznie	3
nie mam zdania	1

4.2 Analiza sytuacji kryzysowych

W Gminie działa Zarządzenie Kryzysowe reagujące w nieprzewidzianych sytuacjach. Główne obszary interwencji w latach 2021-2022 dotyczyły niwelowania skutków klęsk żywiołowych, zdarzeń losowych, przeciwdziałania pandemii COVID-19 oraz wsparciem obywateli Ukrainy.

4.2.1 Klęski żywiołowe i zdarzenia losowe

Zdarzenie losowe, to przede wszystkim nagłe zjawisko, w wyniku którego osoba lub rodzina poniosła duże straty (pożar budynku mieszkalnego, podtopienie, zniszczenia w wyniku huraganowego wiatru). Dla potrzeb realizacji działań pomocowych Burmistrz Gminy i Miasta Sianów lub kierownik MGOPS powołują każdorazowo komisję, do oceny zniszczeń i oszacowania wartości wydatków niezbędnych do poniesienia aby przywrócić mieszkanie/dom do stanu pierwotnego. Świadczenia z pomocy społecznej na ten cel mają charakter uznaniowych i ich wysokość uzależniona jest od oceny komisji oraz do świadczeń z ubezpieczenia (art.40 ustawy o pomocy społecznej). Maksymalna wartość jednorazowej pomocy finansowej (niezależnie od dochodu rodziny) wynosi do 300% kryterium dochodowego na osobę, o którym mowa w art.8 u. o p.s. Procedura działania w sytuacji wystąpienia zdarzenia losowego lub sytuacji kryzysowej:

- powzięcie informacji o zdarzeniu losowym;
- zwołanie zespołu ds. interwencji kryzysowej (opcjonalnie);
- oszacowanie strat, udokumentowanie stanu faktycznego, określenie oczekiwań osób, które poniosły straty;
- opracowanie planu pomocy z uwzględnieniem strat poniesionych przez poszczególne gospodarstwa domowe;
- wystąpienie do Wojewody Zachodniopomorskiego w środki finansowe (opcjonalnie) lub udzielenie wsparcia ze środków własnych gminy;

4.2.2 Analiza skutków pandemii COVID-19

Rok 2020 to bardzo trudny egzamin dla wszystkich służb, w tym służb samorządowych. Od marca funkcjonowanie administracji samorządowej działającej najbliżej mieszkańców zostało sparaliżowane. Zamknięte urzędy, ośrodki kultury, oświaty, sportu i zdrowia, ograniczone kontakty z instytucjami świadczącymi usługi na rzecz społeczności lokalnej, to codzienna rzeczywistość. Mimo tych ograniczeń żadna z osób niesamodzielnych (niepełnosprawnych bądź w wieku senioralnym) nie pozostały bez pomocy. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sianowie realizował bez zmian statutowe zadania związane z usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania osób wymagających tych usług. Do pozostałych na telefoniczny kontakt dostarczano żywność, leki, środki czystości itp. Gmina Sianów przystąpiła także do programu rządowego skierowanego do osób objętych kwarantanną lub izolacją spowodowaną koronawirusem. Program adresowany był przede wszystkim do osób niepełnosprawnych oraz seniorów zamieszkujących samotnie, zaś w okresie orzeczonej kwarantanny lub izolacji do każdego mieszkańca miasta i gminy Sianów. Zgodnie z ustaloną procedurą niesamodzielni mieszkańcy,

osoby niepełnosprawne, seniorzy, którzy zamieszkiwali samotnie i nie posiadali bliskich, mogących udzielić im niezbędnej pomocy mogli zwrócić się o pomoc codziennie do służb pomocy społecznej. W tym celu uruchomiono odrębny nr telefonu, pod którym każdego dnia do późnych godzin wieczornych dyżuruwał pracownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sianowie. Pomoc obejmowała dostarczanie zakupów spożywczych, obiadów oraz leków. Dowóz zamówionych produktów zawsze odbywał się w jak najkrótszym terminie (tego samego dnia lub następnego dnia w godzinach porannych). Płatność za zakupiony towar osoby te dokonywały po zakończonym okresie kwarantanny po wcześniejszym kontakcie z wyznaczonym pracownikiem MGOPS. W szczególnych przypadkach pomoc była dostarczana za pośrednictwem Ochotniczej Straży Pożarnej.

W 2020 roku z takiej pomocy korzystali wszyscy seniorzy z Dziennego Domu Seniora „Magnolia” i większość uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy „Szansa” w Sianowie, ponieważ obie placówki decyzją Wojewody Zachodniopomorskiego były zawieszane. Z danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sianowie wynika, że poza tymi osobami wsparciem indywidualnym w związku z izolacją lub kwarantanną objęto blisko 100 mieszkańców miasta i gminy Sianów. Do tego należy dodać osobiste wsparcie pracowników MGOPS (psycholog, pracownicy socjalni, opiekunki i terapeutki placówek wsparcia dziennego), którzy z narażeniem zdrowia odwiedzali seniorów i osoby niepełnosprawne w ich miejscu zamieszkania, po to aby zminimalizować stres związany z izolacją.

4.2.3 Analiza skutków wybuchu wojny na Ukrainie

Wraz z wybuchem wojny na Ukrainie ludzie zostali zmuszeni do szukania pomocy za granicą. Według danych Straży Granicznej od 24 lutego czyli od momentu rozpoczęcia rosyjskiej agresji na Ukrainę, polską granicę przekroczyło ponad 4,51 mln osób z czego 283 przyjechało do gminy Sianów. Głównie to kobiety i dzieci ponieważ mężczyźni w wieku od 18-60 zostali, aby bronić swojej ojczyzny.

Ukraińcy wyjechali w pośpiechu i strachu ze swoich domów, zabierając ze sobą tylko niezbędne rzeczy, takie jak dokumenty, leki, pieniądze. Kiedy przyjechali do Polski pierwszą rzeczą, której potrzebowali, było miejsce zamieszkania, jedzenie, ciepłe rzeczy, pomoc medyczna i psychologiczna. Po udzieleniu uchodźcom wszelkiej niezbędnej pomocy każdy musiał podjąć decyzję co robić dalej.

Kolejnym zadaniem było nadanie numeru PESEL, założenie konta bankowego, profilu zaufanego, zapisanie dzieci do szkoły, uzyskanie wsparcia finansowego (świadczenie rodzinne, 500 +, zasiłki okresowe, jednorazowa pomoc, stypendia itp.). Aby ułatwić komunikację, usprawnić przepływ informacji organizowane były kursy nauki języka polskiego, punkty konsultacyjne w których pracowały osoby biegłe mówiące w języku ukraińskim. Ostatecznie samorząd Gminy Sianów zorganizował trzy punkty tymczasowego schronienia (świetlica wiejska w Skibnie, świetlica wiejska w Iwęcinnie, świetlica wiejska w Bielkowie). Z danych MGOPS w Sianowie wynika, że

schronienie matki z dziećmi otrzymały w 81 domach prywatnych na terenie całej gminy. Po kilku miesiącach i optymistycznych informacjach z Ukrainy większość kobiet zdecydowała się na powrót do swojej ojczyzny.

W tej chwili jedną z najpilniejszych potrzeb jest zapewnienie uciekinierom z Ukrainy dostępu do mieszkań i rynku pracy. Tak poinformowało ostatnio Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, na koniec kwietnia do systemu ubezpieczeń zgłoszonych było prawie 700 tys. Ukraińców, z czego 132 tys. to pracownicy zatrudnieni dzięki nowej, uproszczonej procedurze, która umożliwia szybkie podjęcie pracy. Trzy czwarte z tej grupy to kobiety. Aby ułatwić im podjęcie zatrudnienia i osiągnięcie niezależności finansowej, istotne jest dopasowanie do nich możliwości rynku i ofert pracy. Uciekinierzy z ogarniętej wojną Ukrainy, którzy przyjechali do Polski, mogą zarejestrować się w powiatowym urzędzie pracy i jak obywatele Polski skorzystać tam z pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego i szkoleń. Tak też „nowe życie” rozpoczęły rodziny uchodźców przebywające na terenie Gminy Sianów. Według danych szacunkowych na terenie gminy przebywa 71 obywateli Ukrainy, 27 dzieci z tych rodzin uczęszcza do szkół podstawowych na naszym terenie. Z informacji pozyskanych od samych uchodźców wynika, że podjęły pracę zawodową i zamierzają pozostać w Polsce.

Wojna na Ukrainie ujawniła problemy, które dotychczas nie były istotne dla funkcjonowania społeczeństwa (szczególnie w małej gminie jaką bez wątpienia jest Gmina Sianów) . Najważniejsze z nich to:

- a) Problemy integracyjne związane z nieznaną kulturą
- b) Kryzys energetyczny
- c) Niedobór tymczasowych miejsc schronienia

Rozdział 5. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE

5.1 Wizja i misja Gminy

Wizja to obraz przyszłości, którą gmina Sianów chce wykreować. Dzięki realizacji obecnych i nowych działań gmina Sianów ma być postrzegana jako przyjazne miejsce o estetycznej i zadbanej przestrzeni służącej mieszkańcom i turystom gdzie rozwinięty rynek pracy zagwarantowany jest przez lokalnych i napływających inwestorów, którzy pozostając w harmonii z cennym przyrodniczo obszarem, prowadząc nieuciążliwą działalność gospodarczą. Wysoki poziom edukacji oraz głęboko zakorzenione poczucie tożsamości lokalnej budują bardzo aktywną społeczność lokalną, która jest otwarta na wyzwania nowoczesnego świata.

Gmina Sianów, to rozpoznawalna wspólnota samorządowa. Jest atrakcyjna dla mieszkańców w każdym wieku. To miejsce do życia oferujące wszechstronny rozwój, przywiązanie i poczucie bezpieczeństwa. Przedstawiona wizja rozwiązywania problemów społecznych została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych. Samorząd Gminy Sianów kieruje się zasadą bezkonfliktowego rozwiązywania problemów społeczności lokalnej, poprzez podejmowanie odpowiednich działań administracji, organizacji pozarządowych i samych mieszkańców. Dostrzega potencjał, który tkwi właśnie w mieszkańcach, wspiera lokalne inicjatywy, zarówno społeczne, kulturalne jak i edukacyjne.

Misją gminy Sianów jest wykreowanie prężnego ośrodka społeczno-gospodarczego zapewniającego mieszkańcom odpowiednie warunki życia, rozwoju i aktywności, pozostając miejscem atrakcyjnym dla turystów i otwartym na inwestorów. Misja to deklaracja intencji przyszłych kierunków rozwoju samorządu. Misja definiuje przyszłościowy obraz Gminy i Miasta Sianów oraz informuje o wspólnych wartościach i przekonaniach leżących u podstaw planowanych działań.

Bez wątpienia misja Gminy będzie się w kolejnych latach koncentrować przede wszystkim na:

- wsparciu rodzin z dziećmi;
- polityce senioralnej;
- osobach niepełnosprawnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym;

Chodzi bowiem o to aby zapewnić mieszkańcom Gminy Sianów warunków do rozwoju oraz przeciwdziałać marginalizacji poprzez wzrost aktywności społecznej.

Łącznie wizja i misja określają generalny kierunek rozwoju Gminy. Obie stanowią również wartość informacyjną dla mieszkańców, podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych oraz otoczenia samorządu.

5.2 Cele strategiczne i cele operacyjne

W toku analiza problemów zostały określone najważniejsze obszary działania a w nich cele strategiczne oraz kierunki działań

Obszar	Cel strategiczny	Kierunki działań
Bezpieczeństwo	Utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa oświetlenia w punktach potencjalnie niebezpiecznych 2. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w mieście i gminie 3. Upowszechnienie wiedzy na temat unikania zagrożeń (przemoc, wykluczenie, uzależnienia, bezradność) 4. Działania prewencyjne.
Edukacja	Zwiększenie dostępu do edukacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie ilości miejsc opieki dla dzieci do lat 7 2. Organizacja zajęć wyrównawczych dla dzieci z deficytami edukacyjnymi 3. Rozwój kompetencji cyfrowych 4. Profilaktyka uzależnień
Kultura i sport	Popularyzacja życia kulturalnego i integracji międzykulturowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koordynacja działań integracji międzykulturowej i międzypokoleniowej, 2. Popularyzacja kultury poprzez działania dedykowane do małych grup odbiorców i imprezy masowe 3. Poszerzenie oferty klubów sportowych i kół zainteresowań 4. Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej
Mieszkalnictwo	Zwiększenie dostępu do mieszkań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie ilości zasobów mieszkaniowych, 2. Poprawa jakości mieszkań komunalnych, 3. Pozyskiwanie środków na ratowanie kamienic, których gospodarzami są wspólnoty mieszkaniowe,
Rodzina	Aktywizacja społeczna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie funkcjonowania placówek wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych, seniorów i dzieci, 2. Pomoc osobom niepełnosprawnym w miejscu zamieszkania, 3. Wsparcie rodzin w ubóstwie, 4. Kompleksowe projekty reintegracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
Rynek pracy i bezrobocie	Reintegracja zawodowa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostęp do szkoleń i edukacji zawodowej dorosłych 2. Utrzymanie funkcjonowania Sianowskiego Klubu Integracji Społecznej (SKIS),

		3.Współpraca z podmiotami gwarantującymi miejsca pracy 4. Wspieranie przedsiębiorczości i innowacyjności 5. Pozyskanie nowych przedsiębiorców /producentów / wytwórców. 6. Zwiększenie ilości miejsc pracy i różnorodności oferty zatrudnieniowej.
Drogi i transport	Zapewnienie dostępności do usług społecznych	1.Organizacja dodatkowych form transportu dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych 2.Zapewnienie komunikacji z odległymi miejscowościami w Gminie 3.Rozwój jakości i ilości szlaków pieszych i rowerowych 4. Podniesienie jakości życia mieszkańców na terenie miasta i na obszarach wiejskich.
Środowisko	Rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie środowiska naturalnego	1.Wykorzystanie potencjału nowoczesnych technologii 2.Rozwój aktywnych form turystyki 3. Spadek emisji gazów cieplarnianych do atmosfery i emisji pyłów; oraz 4. Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE 5.Zwiększenie efektywności energetycznej budynków 6. Zwiększenie świadomości mieszkańców nt. zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska.
Zdrowie	Zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej	1.Poprawa dostępu do systemu rehabilitacji 2.Profilaktyka uzależnień 3.Edukacja prozdrowotna

5.3 Oczekiwane efekty

W rezultacie podjęcia działań ujętych w Strategii przewiduje się wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców oraz zmniejszenie zasięgu występujących na terenie miasta i gminy Sianów problemów społecznych, które zostały scharakteryzowane w niniejszej Strategii.

Analiza osiągniętych efektów dokonywana będzie poprzez monitorowanie wskaźników o charakterze jakościowym i ilościowym pozwalające określić stopień koncentracji zidentyfikowanych zjawisk społecznych. Przy przeprowadzaniu analizy

wskaźnikowej posłużono się wskaźnikami wybranymi spośród zalecanych w dokumentach strategicznych.

Większość wartości wskaźników ma charakter względny, a więc została podana w stosunku do określonej liczby mieszkańców jednostek analitycznych (w zależności od wartości wskaźnika – 100, 1 000 lub 10 000). Umożliwia to porównywanie sytuacji wśród jednostek urbanistycznych różniących się od siebie pod względem liczby mieszkańców.

Dane bazowe pozyskiwane były od lokalnych oraz, w przypadku województwa, regionalnych i krajowych instytucji. Dane dla gminy otrzymano z: Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Urzędu Miasta i Gminy w Sianowie, Komendy Miejskiej Policji i Powiatowego Urzędu Pracy w Koszalinie. Dane dla województwa pochodziły z baz danych: Wojewódzkiego Urzędu Pracy, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Szczecinie, Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) oraz Urzędu Statystycznego w Szczecinie.

Lista wskaźników wraz ze źródłami danych została zaprezentowana w poniższej tabeli.

Obszar	Prognoza zmian	wskaźniki
Bezpieczeństwo	-zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami, -ograniczenie negatywnych skutków społecznych uzależnień,	- liczba ofiar przemocy na 1000 osób -ilość przestępstw według rodzajów stwierdzonych przez Policję, -liczba uczestników kampanii profilaktyczno-edukacyjnych,
Edukacja	-wzmocnienie systemu instytucjonalnej opieki nad dzieckiem w wieku 3 – 5 lat, - zwiększona dostępność szkół dla młodzieży niepełnosprawnej fizycznie.	- odsetek uczniów na najniższych poziomach osiągnięć w matematyce, - udział żłobków w strukturze placówek opieki nad małymi dziećmi, - odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym,
Kultura	zwiększony dostępu do dóbr usług i kultury	- czytelnicy w bibliotekach publicznych na 1 tys. mieszkańców - Liczba wydarzeń kulturalnych na 10 tys. mieszkańców - stosunek liczby uczestników wydarzeń do liczby mieszkańców - liczba premier kinowych -liczba wydarzeń o charakterze sportowym - liczba osób aktywnie uczestniczących w wydarzeniach sportowych,
Mieszkalnictwo	-zwiększony dostęp do wynajmu mieszkań	- udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem

	<ul style="list-style-type: none"> -zwiększona liczba dostępnych mieszkań -poprawa jakości mieszkań komunalnych 	<ul style="list-style-type: none"> - odsetek budynków wymagających remontu w liczbie budynków danej jednostki -ilość mieszkań na 1000 osób - przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę (w m²) - przeciętna liczba osób na jedno mieszkanie.
Rodzina	<ul style="list-style-type: none"> -zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie, -zwiększony dostęp do specjalistycznej pomocy j dla rodzin dotkniętych przemocą, - rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, - wzrost kompetencji wychowawczych rodzin, -wzrost wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin, - wzrost udziału osób starszych w życiu społeczności lokalnej, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. Ludności - przyrost naturalny -liczba dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego - liczba osób niepełnosprawnych w systemie wsparcia dziennego, - liczba seniorów korzystających a aktywnych form wsparcia dziennego - liczba bezpiecznych wejść na plażę
Rynek pracy i bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> -zwiększona liczba ofert pracy, -zmniejszony poziom bezrobocia -zacieśnienie współpracy służb pomocy społecznej i służb zatrudnienia, - wsparcie tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, 	<ul style="list-style-type: none"> - udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym - liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób - liczba osób bezrobotnych objętych aktywizacją zawodową -liczba osób objętych kursami zawodowymi
Drogi i transport	<ul style="list-style-type: none"> -zwiększenie ilości i długości ścieżek pieszych rowerowych -poprawa stanu dróg -organizacja transportu dla mieszkańców gminy - dostosowanie infrastruktury drogowej do zwiększonych potrzeb ruchu pojazdów 	<ul style="list-style-type: none"> -ilość remontowanych odcinków dróg, - ilość/długość nowopowstałych odcinków ścieżek pieszych i rowerowych - ilość wejść na plażę - długość nowopowstałych lub wyremontowanych dróg lokalnych - ilość zamontowanych lamp oświetlających ścieżki piesze i rowerowe

Środowisko	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie miejsc rekreacyjno-turystycznych -powstanie miejsc przyjaznych seniorom, przeciwdziałających izolacji i samotności, - podniesienie świadomości mieszkańców dotyczącej ochrony środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> -ilość wyremontowanych placów zabaw na dzieci , - ilość wyremontowanych siłowni plenerowych, - ilość stworzonych miejsc odpoczynku seniorów (ławeczki) - ilość kampanii społecznych dotyczących ochrony środowiska, -ilość gospodarstw domowych objętych programem wymiany „kopciuchów”, - ilość gospodarstw domowych objętych programem utylizacji azbestu (eternitu),
Zdrowie	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych - upowszechnienie wiedzy na temat zdrowego stylu życia, - szersza oferta usług opiekuńczych, specjalistycznych, itp. 	<ul style="list-style-type: none"> - udział %-wy osób w wieku 60+ objętych wsparciem usług opiekuńczych do wszystkich osób 60+, - udział %-wy osób w wieku 60+ objętych wsparciem specjalistycznych usług opiekuńczych do wszystkich osób 60+, - ilość kampanii informacyjnych skierowanych do seniorów,

Rozdział 6. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

6.1 Ocena dotychczasowej strategii

W rezultacie podjęcia działań ujętych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie i Mieście Sianów na lata 2016-2022” przewidywany był wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców oraz zmniejszenie zasięgu występujących na terenie miasta i gminy Sianów problemów społecznych, które zostały tam scharakteryzowane. W ramach analizowanych obszarów problemowych zidentyfikowano poniższe zmiany.

Obszar problemowy – Marginalizacja grup społecznych

- kompleksowe projekty reintegracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- zwiększona aktywizacja osób zagrożonych marginalizacją społeczną,
- funkcjonujące lokalne centrum wsparcia organizacji pozarządowych,
- poszerzona oferta pomocowa MGOPS,
- lepsze zasoby mieszkaniowe,
- zwiększona oferta klubów i kół zainteresowań, funkcjonujących w oparciu o bazę szkolną,
- podniesienie poziomu bezpieczeństwa w mieście i gminie,
- zwiększona świadomość prawna społeczeństwa,
- upowszechnienie wiedzy na temat unikania zagrożeń (przemoc, wykluczenie, uzależnienia, bezradność).

Obszar problemowy – Bezrobocie

- zwiększona liczba ofert pracy,
- zmniejszony poziom bezrobocia,
- dopasowane oferty pracy do potrzeb rynku pracy,
- upowszechnienie nieodpłatnej pomocy w zakresie informacji prawnej, edukacyjnej i wsparcia psychologicznego osób bezrobotnych,
- zacieśnienie współpracy służb pomocy społecznej i służb zatrudnienia,
- zwiększony dostęp do dóbr usług i kultury, wpływających na rozwój młodego człowieka.

Obszar problemowy – Rodzina

- zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- zwiększony dostęp do specjalistycznej pomocy j dla rodzin dotkniętych przemocą,
- rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie,
- istniejący system instytucjonalnej opieki nad dzieckiem w wieku 3 – 5 lat,
- wzrost kompetencji wychowawczych rodzin.

Obszar problemowy – Uzależnienia

- zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami,
- ograniczenie negatywnych skutków społecznych uzależnień,
- wzrost wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- zwiększony dostęp i jakość świadczeń w zakresie leczenia uzależnień.

Obszar problemowy – Niepełnosprawność i choroba

- podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych,
- wzrost zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe,
- upowszechnienie wiedzy na temat zdrowego stylu życia,
- dokonana diagnoza środowiska osób niepełnosprawnych,
- wsparcie tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- zwiększona dostępność szkół dla młodzieży niepełnosprawnej fizycznie.

Obszar problemowy – Starzenie się społeczeństwa

- stworzenie programu dla osób starszych,
- powstanie miejsc przyjaznych seniorom, przeciwdziałających izolacji i samotności, – rozwój edukacji przełamującej stereotypy na temat osób starszych,
- wzrost udziału osób starszych w życiu społeczności lokalnej,
- szersza oferta usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób starszych,
- zwiększony dostęp seniorów do oferty prozdrowotnej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej.

Ocena dotychczasowej strategii została dokonana (w corocznych sprawozdaniach koordynatora) na podstawie zaplanowanych wskaźników rezultatu odnoszących się do bezpośrednich efektów podejmowanych działań realizowanych w ramach strategii, wdrożonych nowych instrumentów, zrealizowanych projektów/ programów, współpracy między instytucjami na rzecz realizacji założeń strategii.

6.2 System aktualizacji strategii

Aktualizacja strategii będzie dokonywana w miarę potrzeb określonych przez zespół monitorujący. Prowadzeniem monitorowania wdrażania Strategii oraz oceną okresową i końcową zajmować się będzie Zespół Monitorujący, powołany zarządzeniem Burmistrza. W jego skład mogą wejść m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współpracujących w jej realizacji:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sianowie - pełnomocnik Burmistrza,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sianowie - kierownik Ośrodka,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny – przewodniczący zespołu,

- Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta w Sianowie – dyrektor Centrum,
- Zespół Administracyjnej Obsługi Oświaty w Sianowie - dyrektor Zespołu,
- Gminny Zakład Komunalny w Sianowie – dyrektor GZK,
- Posterunek Policji – kierownik PP,
- Straż Miejska – komendant SM,
- Przedstawiciele Organizacji Pozarządowych,
- Urząd Gminy i Miasta w Sianowie – kierownik Referatu Rozwoju,

Zgodnie z art.110 ust.4 ustawy o pomocy społecznej koordynowaniem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sianów na lata 2023 – 2030 będzie zajmował się Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

6.3 Założenia budżetowe

Podstawowe źródła finansowania działań wskazanych w ramach Strategii stanowią:

- a) środki finansowe z budżetu centralnego;
- b) środki finansowe samorządowe;
- c) środki finansowe pozyskane z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej (UE), w szczególności: z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR);
- d) sponsorzy;
- e) beneficjenci (udział własny);
- f) inne.

Analiza wydatków dokonywanych na realizację celów strategii rozwiązywania problemów społecznych będzie prowadzona corocznie przez Zespół Monitorujący, w oparciu o realizowany budżet zadaniowy. Wyniki tej analizy dadzą podstawę do rekomendacji Zespołu do budżetu na rok następny. Będą one również elementem rekomendacji do corocznie przygotowywanej i przedstawianej Radzie Gminy oceny zasobów pomocy społecznej, która jest podstawą do planowania budżetu na rok następny (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).

6.4 Monitoring

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Strategii odnoszące się do poszczególnych zadań. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych, obszarach służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów).

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, Powiatowego Urzędu Pracy, jednostek organizacyjnych Gminy: Urzędu Gminy, GZK, ZAOO, CKiBG, ŚDS „Szansa”, MGOPS, sprawozdań z realizacji gminnych

programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowana będzie przez Ośrodek Pomocy Społecznej i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach. Wnioski z monitoringu będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

6.5 Ewaluacja

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sianów na lata 2023 – 2030 będzie oceniana pod kątem uzyskanych efektów. Ewaluacja SRPS pozwoli określić zakres jej oddziaływania oraz zidentyfikuje bariery i ich przyczyny, a także określi czynniki powodzenia/sukcesu. Zgromadzona wiedza zostanie wykorzystana do wyznaczania nowych, kolejnych kierunków programowych, weryfikacji i modyfikacji zakładanych celów oraz sposobów ich realizacji. Badanie ewaluacyjne dostarczy rzetelnej i pogłębionej wiedzy na temat rzeczywistych efektów realizowanych działań oraz wartości dodanych tych przedsięwzięć. Ewaluacja będzie jedną z przesłanek uzasadniających potrzebę aktualizacji strategii.

Przeprowadzona zostanie ewaluacja w połowie okresu realizacji strategii oraz końcowa - przeprowadzona w ostatniej fazie realizacji strategii (przed rozpoczęciem prac nad kolejnym okresem programowania strategicznego). Celem obu form ewaluacji będzie podsumowanie i ocena trafności, skuteczności i efektywności działań oraz ich rezultatów na poszczególnych etapach, a także sformułowanie rekomendacji na kolejne etapy prac. Ewaluacja będzie obejmować wnioski z realizacji programów operacyjnych oraz działań realizowanych na poziomie poszczególnych jednostek samorządu Gminy Sianów. Ewaluacja będzie również wykorzystywana po etapie testowania modelowych rozwiązań, żeby je usprawniać i potem upowszechniać.

6.6 Słownik pojęć

Analiza SWOT – metoda analizy strategicznej, która pomaga w porządkowaniu i analizie informacji zebranych w diagnozie. Jest dokonywana w układzie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

Ekonomia społeczna – to sfera aktywności obywatelskiej i społecznej, która przez działalność gospodarczą i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób wykluczeniem społecznym, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej oraz rozwojowi lokalnemu. Podmioty ekonomii społecznej rozumiemy tak, jak w dokumentach krajowych, np. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku wskazuje, że w definicji ekonomii społecznej mieszczą się w szczególności:

- organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- koła gospodyń wiejskich, posiadające osobowość prawną;
- spółdzielnie pracy;
- podmioty ekonomii solidarnej:
 - przedsiębiorstwa społeczne (podmioty ekonomii społecznej, które prowadzą działalność gospodarczą lub odpłatną pożytku publicznego, aktywizują zawodowo osoby trudno zatrudnialne, nie prywatyzują zysku lub nadwyżki bilansowej i są zarządzane w sposób partycypacyjny, mogą otrzymać status przedsiębiorstwa społecznego);
 - spółdzielnie socjalne oraz spółdzielnie inwalidów i niewidomych;
 - zakłady pracy chronionej;
 - jednostki reintegracyjne, w tym: warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej.

Ewaluacja – ocena efektów podejmowanych działań. Celem ewaluacji jest poprawa jakości realizowanych procesów i projektów. Jest dokonywana w oparciu o kryteria ewaluacyjne. Ewaluacja mid-term jest przeprowadzana zazwyczaj w połowie okresu wdrażania strategii, a ewaluacja ex-post – po zakończeniu okresu wdrażania strategii.

Lokalne systemy wsparcia – całościowa oferta wsparcia dla dzieci i młodzieży, której celem jest wyrównywanie szans i integracja społeczna. Realizowana jest w miejscach nagromadzenia problemów społecznych przez porozumienia organizacji pozarządowych i jednostek samorządowych.

Miejsca aktywności lokalnej – miejsca położone blisko domu, dające możliwość mieszkańcom korzystania z bezpłatnej oferty lub lokalu w celu realizowania swoich pomysłów i aktywnego spędzania wolnego czasu w najbliższym otoczeniu.

Pieczą zastępczą – forma zapewnienia opieki dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje co do zasady na podstawie orzeczenia sądu.

Pomoc społeczna – przewyższanie trudnych sytuacji życiowych, których osoba lub rodzina, jest w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Problem społeczny – w aspekcie subiektywnym, to świadoma reakcja ludzi, która budzi niepokój lub sprzeciw, wobec tego co się dzieje. W sytuacji problematycznej powstaje przekonanie, że można i należy coś zrobić. Problemem społecznym są warunki definiowane przez znaczącą liczbę osób jako naruszenie podzielanych przez nie norm społecznych.

Profilaktyka – zespół działań i środków stosowanych w przeciwdziałaniu zagrożeniom dla zdrowia i życia ludzi oraz zjawiskom, które łamią normy przyjęte w danej społeczności.

Solidarność społeczna – wspólnota działań związana ze wspólną interesów. Jest działaniem dla dobra ogółu i dla każdego członka wspólnoty. Często wiąże się ze wsparciem osób w trudnej sytuacji życiowej.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – jest to dokument, który określa politykę przestrzenną na terenie danej gminy.

Uniwersalne projektowanie – projektowanie otoczenia, infrastruktury lub produktów, by mogli korzystać wszyscy użytkownicy. Obowiązek stosowania zasad planowania uniwersalnego wynika z ustawy z 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w tym w szczególności seniorom, osobom z niepełnosprawnościami, rodzicom z dziećmi w wózkach, małym dzieciom itd.

Usługi społeczne – działania w szczególności z zakresu: wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, wspierania osób z niepełnosprawnościami. Katalog usług społecznych został określony w art. 2. ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Wieloletnia prognoza finansowa – instrument długoterminowego planowania finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego.

Wizja – krótki opis, do jakiego stanu chcemy dojść w przyszłości, dzięki realizacji strategii. Jest podstawą do formułowania celów strategicznych i operacyjnych. Określa podejście w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Wskaźnik – pozwala zinterpretować tendencję w osiągnięciu celów strategii.

6.7 PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sianów na lata 2023 – 2030 jest podstawą do podejmowania działań w obszarze polityki społecznej w mieście i gminie Sianów. Celem Strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości. Zdiagnozowane problemy stały się podstawą do wytyczenia celu podstawowego, jakim jest „poprawa sytuacji społecznej mieszkańców gminy i miasta Sianów oraz polepszenie poziomu życia mieszkańców przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju gminy” oraz celów strategicznych i ich uszczegółowienia, w takim stopniu, aby możliwe było formułowanie kierunków działania. O sukcesie wdrażanych rozwiązań stanowi zaangażowanie władz samorządowych, instytucji pomocy społecznej wspólnie z różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą społeczną w mieście i gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej, jak: oświata, służba zdrowia, organy porządkowe, a także wymiar sprawiedliwości. Tylko szeroka współpraca oraz zintegrowane działania dają bowiem gwarancję wdrożenia i realizacji strategii w takim wymiarze, aby uzyskane efekty były satysfakcjonujące. Strategia musi być więc traktowana jako dobro wspólne wszystkich mieszkańców, a jej formułowanie i wdrażanie powinno być procesem społecznym.

Należy podkreślić, że niniejsza strategia nie ma charakteru zamkniętego. Wzorem poprzedniej, podlegać będzie ciągłym zmianom i modyfikacjom na skutek zmieniającej się sytuacji w samorządzie. Możliwe jest pojawienie się nowych, lub nasilenie istniejących problemów, co sprawi, że wytyczone cele będą wymagały aktualizacji, a część z dotychczasowych być może straci znaczenie. Ten ciągły proces zmian jest jednak jak najbardziej pożądany, ponieważ strategia jest tworem żywym. Musi podążać i nadążać za sytuacją obszaru, na potrzeby którego została stworzona, a zmieniająca się sytuacja jest dowodem działań i dążeń władz lokalnych, instytucji, organizacji i społeczności lokalnej do zmiany społecznej, w którym to procesie współdziałać powinny wszystkie te podmioty.

Spis tabel

Tabela 1.	Liczba pracujących wg sektorów gospodarki w 2021 r	17
Tabela 2.	Najważniejsze podmioty gospodarki narodowej.....	17
Tabela 3.	Powierzchnia wg klasyfikacji gleb	20
Tabela 4.	Powierzchnia wg przeznaczenia gruntów w Gminie Sianów.....	21
Tabela 5.	Struktura wieku osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych.	21
Tabela 6.	Wykaz placówek oświatowych	22
Tabela 7.	Przestępstwa odnotowane na terenie Gminy Sianów	29
Tabela 8.	Zgłoszenia przyjęte przez Straż Miejską na terenie Gminy Sianów	29
Tabela 9.	Liczba seansów i sprzedanych biletów w Kinie Zorza.....	37
Tabela 10.	Struktura bezrobocia w gminie Sianów	52
Źródło:	Powiatowy Urząd Pracy w Koszalinie	52
Tabela 11.	Struktura bezrobotnych według wieku w gminie Sianów.....	53
Tabela 12.	Struktura bezrobotnych według wykształcenia w gminie Sianów	53
Tabela 13.	Struktura bezrobotnych według stażu pracy w gminie Sianów.....	53
Tabela 14.	Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy	53
Tabela 15.	Baza noclegowa w Gminie Sianów	64
Tabela 16.	Rodzaje świadczonych zabiegów	69